

Jaarverslag

1998

Stichting
Collectieve
Propaganda
van het
Nederlandse
Boek

De vier rubriekswinnaars waren: in de categorie Nederlandse literatuur *I.M.* van Connie Palmen (Prometheus), bij de spannende boeken A.C. Baantjer met *De Cock en het lijk op drift* (De Fontein), bij de bundels *Het zit op de bank en het zapt* van Yvonne Kroonenberg (Contact) en in de rubriek Mens en Maatschappij Midas Dekkers' *De vergankelijkheid* (Contact).

Kinderboekenweek

7 T/M 17 OKTOBER

De Kinderboekenweek heeft tot doel om, via een gemeenschappelijke inspanning van basisscholen, bibliotheken en de boekhandel, kinderen tot en met elfjaar met het boek en het lezen in aanraking te brengen.

Rijmpjes, versjes en gedichten bieden voldoende aanknopingspunten voor een feestelijke Kinderboekenweek. Dat was de verwachting toen er gekozen werd voor het motto *Van rijm tot rap*. En de Kinderboekenweek heeft die verwachting meer dan waargemaakt.

Die aanknopingspunten lagen in de eerste plaats in het kinderboekenaanbod. Daar neemt de dichtkunst een eigen plaats in: beperkt van omvang, maar hardnekkig en met relatief lange levenscycli. Op verzoek van de CPNB voegde Piet Klaasse een titel aan dat aanbod toe. In het prentenboekje *Twee oren om te boren, twee ogen om te zien* voorzag deze oude meester een reeks bekende kindergedichten van nieuwe illustraties. Het boekje werd massaal besteld: 122.000 exemplaren (119.000 in 1997).

Een ander aanknopingspunt lag in de muziek, want wat is poëzie anders dan een lied zonder muziek? Het leidde tot het uitbrengen van de cd *Van rijm tot rap*, met daarop veertien gedichten op muziek vertolkt door een keur van artiesten. De Kinderboekenweek infiltreerde er effectief mee in de muziekprogrammering van de radio – nationaal, regionaal én lokaal – en 25.000 cd's vonden exclusief via de boekhandel hun weg.

Het laatste aanknopingspunt was gelegen in activiteiten. Tien dagen lang stonden basisscholen, bibliotheken en boekwinkels bol van de rijm- en rapwedstrijden. Een 'taliger' thema dan poëzie bleek nauwelijks denkbaar. Waarmee ook aan de ideële ambities van de Kinderboekenweek recht werd gedaan.

Het Kinderboekenweekgeschenk *Mijn avonturen door V. Swchworm* van Toon Tellegen was in deze 'talige' omgeving uitstekend op zijn plaats en haalde een oplage van 293.000 exemplaren (281.000 in 1997).

De Kinderboekenweek werd ondersteund met de verspreiding van 263.000 Kinderboekenmolens (267.000 in 1997) en 415.000 Kinderboekenweekkranten, bestemd voor huis-aan-huisverspreiding (292.000 in 1997). Het jaarlijkse lespakket voor de basisscholen haalde een oplage van 12.250 exemplaren (evenveel als in 1997). Het centrale Kinderboekenweekaffiche werd getekend door Wim Hofman. Voor het thema-logo *Van rijm tot rap* tekende Joep Bertrams een lief schoffie met *streetwise* pet.

Sponsor Pickwick presenteerde een speciaal Rijm- en Rap-pakket voor docenten. De hoofdpersoon uit dit

pakket, Theun Theepot, werd door Pickwick op toernee gestuurd langs boekwinkels en bibliotheken. Via de boekwinkel verspreidde Pickwick een kwart miljoen boekenleggers. Alles getekend door Jan Jutte.

De tv-spot die dankzij de sponsorbijdrage van Pickwick gerealiseerd kon worden, bereikte een publiek van 8,5 miljoen kijkers (inclusief kinderen onder de 13).

De Voorleesgids werd uitgebreid met een katern over vragen waar ouders van jonge kinderen mee geconfronteerd worden. Er waren 215.000 Voorleesgidsen (225.000 exemplaren in 1997). Het vorig jaar genomen initiatief om voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven een Voorleespakket te ontwikkelen, werd voortgezet. De oplage kwam op 1.300 (800 in 1997).

Op woensdag 7 oktober was er de feestelijke opening van de Kinderboekenweek, in Paradiso in Amsterdam. Voordat de kinderen konden gaan streetdancen en rapteksten schrijven, verrichtte Marianne Luif als mevrouw Ten Kate al rappend de openingshandeling.

Griffels en Penselen

De toekenning van Griffels en Penselen heeft tot doel de aandacht van ouders en kinderen te richten op het hoogwaardige, nieuwe kinderboek.

Op zondag 4 oktober reikte de pas aangetreden staatssecretaris van OCenW, Rick van der Ploeg, in de Mozes en Aäronkerk in Amsterdam de Griffels en Penselen uit. Behalve dat hij zich met verve van deze taak kweet, bracht hij nog een cadeautje ter waarde van anderhalve ton mee. Hij stelde aan vijfhonderd basisscholen met een sterk gekleurde samenstelling een boekenpakket in het vooruitzicht bevattende alle Griffel- en Penseel-winnende boeken van deze jaargang.

De Griffeljury gaf goud aan Wim Hofman voor zijn Sneeuwwitje-bewerking *Zwart als inkt* (Querido). In de jury zaten Rita Baptiste, Martijn de Bont, Judith Eiselin, Herman Kakebeeke (voorzitter), Thea de Leeuwen, Margriet Obers en Jan Verbart. Zij kenden zeven Zilveren Griffels toe en zeven Vlag en Wimpels.

Het Gouden Penseel kwam in handen van Margriet Heymans, voor *De wezen van Woesteland* (Querido). Ooit in 1973 was Heymans de winnares van het allereerste Gouden Penseel. Er waren twee Zilveren Penseelen en drie Vlag en Wimpels. Was getekend: de Penseeljury, te weten Martine van Es, Marja Käss, Franka van der Loo, Ron van Roon, Jan Smeekens, Marijke Troelstra (voorzitter) en Hans Wolf.

De Nederlandse Kinderjury

(IN SAMENWERKING MET NBLC EN NPS)

De Nederlandse Kinderjury heeft tot doel zo veel mogelijk kinderen kennis te laten nemen van het nieuwe aanbod aan kinderboeken en hen aan te zetten tot kritisch lezen.

Ondanks het feit dat de oudste leeftijdscategorie met ingang van dit jaar is overgedaan aan de Jonge Jury,

Mak bleek een goede greep: de oplage sprong naar 104.000 exemplaren (70.000 in 1997). Van het magazine *Panorama Nederland*, tot stand gekomen onder redactie van C.J. Aarts, M.C. van Etten, Tracy Metz en Willem van Toorn, werden 155.000 exemplaren besteld (138.000 in 1997).

Geert Maks veelgelezen *Hoe God verdween uit Jorwerd* (Atlas) werd de aanleiding voor een tweede boekenbal, waarmee op zaterdag 21 maart in café Het Wapen van Baarderadeel te Jorwerd deze Boekenweek aan een passende afsluiting werd geholpen. Bij de organisatie van *It Boekebal fan Jorwert* werkte de CPNB samen met de Stichting Literaire Activiteiten Leeuwarden (SLAL) en Schouwburg De Harmonie in Leeuwarden.

Het 'enige echte' bal vond op dinsdag 10 maart traditiegetrouw plaats in de Amsterdamse Stadsschouwburg: *Hartje Boek & bal*. Van tevoren werden de genodigden verrast met een meterslang fotopanorama van Leidseplein & Stadsschouwburg, gemaakt door de in dit type illusies gespecialiseerde fotograaf Siebe Swart. Bij wijze van openingsprogramma speelde het duo Waardenberg en De Jong scènes uit hun voorstelling *Bandkaai*. Aan het feest werkten mee: de Harmonie van Jorwerd, de 4Tuoze Matroze, het Weespertrekvaart Mannenkoor, De Nazaten van Prins Hendrik, de Cocktail Twins, Wilma Paalman, El Capsoñez, Hoek van Holland, The Caribbean Express, en als dj's de Boekbladredactie met medewerking van Ron Tebbens. Om twaalf uur precies schreeuwde het Veens Brulkoor op het grote podium het Wilhelmus en schoot Arnon Grunberg met een klappertjespistool de Boekenweek open. De decoratieklus werd weer geklaard door studenten en oud-studenten van de Hogeschool Gelderland in Nijmegen onder regie van Joep Mutsaers, Leontine Franssen en Miep de Lange.

Veel camera's op het bal. Eén stel daarvan verdient apart vermelding: de Avro-tv verzorgde live vanaf het bal een 55 minuten durende aflevering van *Close Up*, gepresenteerd door Petra Possel en Roeland Kooijmans.

Maand van het Spannende Boek

30 MEI T/M 30 JUNI

De Maand van het Spannende Boek heeft tot doel de minder regelmatige boekenlezer tot boekhandelsbezoek, respectievelijk het lezen van een boek te brengen.

Alles op één kaart. Dat tekent de aanpak van de Maand van het Spannende Boek, editie 1998. Na zeven jaar inzet van een huis-aan-huiskrant in meer dan een miljoen exemplaren, de drie laatste jaren gecombineerd met een Sterspot, viel het besluit om nu voluit voor de televisie te gaan. Het leidde tot een spot met een optreden van James Ellroy, dit jaar de auteur van het geschenboekje (*Read us!*), gevolgd door een concrete propositie: op naar de boekwinkel voor één van twintig speciale actietitels van deze Maand (Baantjer, Baldacci, Clancy enzovoort). De spot bereikte tussen 30 mei en 19 juni 6,6 miljoen mensen boven de 13.

Dezelfde twintig actietitels (Cole, Ellroy, Folsom

enzovoort) kwamen, via tafelpresentatie, etalages en posters, prominent terug in de winkels. Met als afmaker het geschenboek, *Gedumt* van James Ellroy, gratis bij aankoop van ten minste f 29,50 aan boeken. Zolang de voorraad strekte; en die was 352.000 exemplaren (355.000 in 1997).

Ellroy kwam drie dagen naar Nederland, voer met de pers door de Amsterdamse grachten, trad op in de lezingenreeks *American Literature Today* en beëindigde één van zijn interviews voortijdig wegens ongewenste vragen.

Drie vertrouwde elementen in de Maand. De nominaties en de bekendmaking van de winnaar van Bruna's Gouden Strop, ditmaal Jac. Toes met *Fotofinish* (L.J. Veen). De *Detective en Thrillergids* van Vrij Nederland. En, alweer voor de derde maal, op Radio 5 de Week van de Spannende Radio.

Verkiezing Boek van het Jaar / Trouw Publieksprijs voor het Nederlandse Boek

OKTOBER-NOVEMBER

De verkiezing van het Boek van het Jaar heeft tot doel om het boekenaanbod van Nederlandse uitgeverijen in de breedte te presenteren en om lezers de kans te geven hun voorkeur voor een boek kenbaar te maken.

Op 4 september werden de vijftien nominaties voor de verkiezing van het Boek van het Jaar bekendgemaakt. Op 17 oktober kwam Trouw uit met de speciale Publieksprijsbijlage, waarvan maar liefst 550.000 door-drukken werden verspreid, merendeels huis-aan-huis in postcodegebieden rond de stembureaus. Voor het eerst bevatte die bijlage een lijst van alle stembureaus. Deze was ook opgenomen in twee paginagrote advertenties die Trouw in de dagen voor de verkiezing plaatste.

Bruynzeel stelde voor elk van de zeshonderd stembureaus een gros rode stempotloden beschikbaar, als weggevertje voor de stemmers. Boekenbon bv zorgde voor een groot aantal bonnen om onder de stemmers te verloten. Het Centraal Boekhuis droeg bij aan de distributie van de stembokjes. En op de eerste stemdag bleken maar liefst 170 burgemeesters bereid om hun stem te gaan uitbrengen. Burgemeester Patijn van Amsterdam bij Athenaeum, Hoekzema van Den Helder in de openbare bibliotheek, Bosman van Buren in de bibliotheek, standplaats Beusichem. Het leverde een hoop aandacht van de lokale en regionale pers op.

Al deze inspanningen bleken niet voor niets. In totaal zochten in de twee laatste dagen van oktober 41.141 lezers de stembokjes op om hun voorkeur kenbaar te maken (29.230 in 1997). Bijna zestien procent van het publiek stemde op *Anna, Hanna en Johanna* van Marianne Fredriksson (De Geus). Op 4 november nam de Zweedse uit handen van minister Loek Hermans van OCenW de Trouw Publieksprijs in ontvangst. Het was de ontknoping van de Trouw Publieksprijs-special die de Avro-tv dezelfde avond op het scherm bracht, semi-live vanuit de discotheek Escape in Amsterdam.

Voorwoord

De Stichting CPNB is opgericht door de branche-organisaties van boekverkopers en uitgevers, en heeft tot doel het lezen van boeken en het boekenbezit te stimuleren. Zij werkt daartoe samen met auteurs, bibliotheken en overheid.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft in 1998 een lijst opgesteld van culturele en sportieve evenementen die hoe dan ook ongecodeerd op televisie te zien moeten zijn. Zo wil het ministerie voorkomen dat programma's die voor een groot gedeelte van de Nederlandse bevolking van belang zijn, achter de decoder verdwijnen. De jaarlijkse opening van de Boekenweek is één van die evenementen, evenals het Eurovisie Songfestival, de Elfstedentocht en de uitvoering van de Matthäus Passion in Naarden. Zo heeft de grootste activiteit van de Stichting CPNB, de Boekenweek, zich een plaats verworven als één van de evenementen die bepalend zijn voor de Nederlandse culturele identiteit.

De collectieve promotie is altijd vooral gericht geweest op fictie, terwijl rond de helft van de omzet van het algemene boek met non-fictie wordt behaald. Reden voor de CPNB om non-fictiecampagnes te ontwikkelen. In het afgelopen jaar is een start gemaakt met acties rond een levensbeschouwelijk onderwerp, een praktisch onderwerp en een reisbestemming. De respons was alleszins bevredigend te noemen.

Onder meer met financiële ondersteuning door het Ministerie van OCenW op advies van Stichting Lezen, en de beide bonden is een voorbereiding gemaakt voor Boekmonitor, een systeem van wekelijkse afzetregistratie en -vergelijking rechtstreeks uit de kassa van de boekwinkel. Boekmonitor zal in de eerste helft van 1999 operationeel zijn en boekhandel, uitgever en consument meer inzicht geven welke boeken daadwerkelijk verkocht worden. Voor de CPNB wordt Boekmonitor een middel om de effectiviteit van haar acties te meten.

Dit jaarverslag biedt u een weergave van al de activiteiten die in 1998 zijn gerealiseerd. De laatste jaren zijn de kaders waarbinnen de stichting opereert, verder uitgewerkt. De herstructurering van de interne organisatie, de beleidsinformatie en het overleg met de bonden zijn daar voorbeelden van. Het gebeurde vooral onder de impulsen van Pieter F.M. de Jong en Theo P.M. van Meijel, die de afgelopen zes jaar als voorzitter en penningmeester van het bestuur optraden. De Stichting CPNB is hen veel dank verschuldigd.

Ook in 1998 heeft zich de al jaren ingezette trend van een grotere deelname aan de acties van de Stichting CPNB voortgezet. Op zich een zeer positieve ontwikkeling, die gerealiseerd is zonder verhoging van het actiebudget dat door de bonden NBB en GAU ter beschikking wordt gesteld. Inzet en deskundigheid van directie en medewerkers van het bureau CPNB, en een goede samenwerking met 'het vak', vertegenwoordigd in adviesgroepen, commissies en de besturen van de beide bonden, zijn steeds voorwaarden voor die groei. Een groei overigens, die verplichtingen schept voor verdere innovatie. Het bestuur en bureau denken volop na over de nodige activiteiten en de bijbehorende budgetten in de komende jaren.

Directie en medewerkers van het bureau CPNB hebben zich weer op een uitstekende manier voor de collectieve belangen van het boekenvak ingezet. Hiervoor spreek ik namens het bestuur mijn waardering uit. Ook dank aan al die vakgenoten die meegedacht en meegewerkt hebben, in besturen, adviesgroepen en commissies.

Het bestuur van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, mei 1999
Dick Anbeek, *voorzitter*

Boekenweek

11 T/M 21 MAART

De Boekenweek heeft tot doel de positie van het algemene boek in de samenleving steviger te verankeren, eerst en vooral door het publiek te laten ontdekken welk een rijk boekenaanbod er het hele jaar rond in de boekwinkels te vinden is.

Wie een blik werpt in de tuin achter het CPNB-kantoor, wordt er verrast door een echte ANWB-paddestoel. Hij wijst de weg naar *Panorama Nederland en Stad en land in proza en poëzie*, het thema van de 63ste Boekenweek. Toen de keuze eenmaal was gevallen op de welbekende paddestoel als beeldbepalend element voor winkel- en publiciteitsmateriaal, bleek de ANWB bereid om de Boekenweek-persconferentie van de CPNB op te luisteren met een echt exemplaar.

Na de uitschieter met *Mijn God* in 1997 leidde deze Boekenweek overwegend tot tevreden reacties bij boekverkopers. Sommigen vonden het lastig om greep op het thema te krijgen, de meesten rapporteerden omzetstijgingen.

In de publiciteit rond de Boekenweek was de hoofdrol weggelegd voor Arnon Grunberg. Van zijn Boekenweekgeschenk *De heilige Antonio* betrok de boekhandel 701.000 exemplaren (641.000 in 1997) en dat was niet te ruim besteld. Hij trad op in de tv-spot (bereik: 5,9 miljoen mensen boven de 13), volbracht een hectische toernee (Apeldoorn, Delft, Wageningen, Deventer, Zwolle, Bussum, Harderwijk, Rotterdam, Eindhoven, Oosterhout, Breda, Middelburg, Amsterdam, Meppel, Assen, Groningen en Drachten) en liet naderhand aan de organisatoren weten: 'het viel mee'.

Geert Mak bekeek Nederland vanaf het water in zijn Boekenweekessay *Het ontsnapte land*. De keuze voor

PANORAMA

TOPSPORTER!
Niet dankzij een sponsor, maar **DANKZIJ EEN DONOR**

Het mysterieuze dubbelleven van Viola Schilte
EERST VERLIEFD TOEN VERMIST: NU VERMOORD?

Zeven kanjers onthullen hun **Tatoeagegeheimen**
(op billen, borsten, in liezen)

De steekpartij, het slachtoffer en de dader
DE STILETTO-MOOR

GRATIS POSTER
Om naar te kijken: uittek boekweekcadeautje
HET MOOISTE PANORAMA VAN NEDERLAND

Het allerlaatste interview met **IVO NIEHE**
'Ik had alles in me om totaal te mislukken...'

BOEKENWEEKSPECIAL

Uit het volle leven
DE STREEKROMAN

Boekenweek: Lezen over het platteland

HERMAN DE MANS 'WASSEDE WATER' Wat is er nog van terug te vinden?
BIBLIOTHEEK WERVERSHOOF Wat lezen ze in de provincie?
HET VOORBIJE NEDERLAND Wichtjes in de streekroman

NEDERLAND EN ISRAËL
Al lang niet meer de beste vrienden

FRANK MARTINUS ARON
'Er moet een monument komen tegen de slavernij'

STEVEN SPIELBERG
'Amsterdam is een monument tegen de slavernij'

UNIVERSITEITSGAAS GEVERS
'Ik kan Ritsen wel voorlezen!'

EEN BEETJE NATUUR-BESCHERMING
Gevoel en gras
Aanvullend mond ticht

PS

Stad en land in proza en poëzie, thema van de Boekenweek 1998, had de moeder aller bloemtezingen kunnen opleveren. Helaas.

Het PAROOL vrijdag 6 maart 1998

Panorama Nederland

4 BOEKEN Wandelen Kent u de beroemde passagiers over de Reinder Vinkelaarskaai, het Victoriaplein, de Zandijk, Rotterdam en Artis? En welke route nam Maarten Koning?	13 AUTO Ford Focus De opvolger van de roomruichte Escort was het gruwelijke nieuws op de Salon van Genève. Zelfs de naam van deze oogstrelende Ford was voor iedereen een verrassing.	16 AGENDA Bob Bouma De bekende quizmaster van vrijdag, die met drie knippen met zijn toupet, insasentaart zondag de Nationale Filmquiz in Kriterion. Meneer Thé?	20 MEDIA Schlagers Vico 'Bella bella donna' 'Tuturli lu stutal su Comy' 'Pack die Badehose ein' 'Frohness ging Shekas, peera apeten. De wetenschap over hun teksten: 'Ein obszönes Wortspiel'	EN VERDER het weer / puzzel 12 bioscopen 16 agenda 17 radio en tv 18 t/m 20
---	---	--	---	--

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Zonder kaart tóch naar het Boekenbal

ROTTERDAM - Voor de opening van de Boekenweek worden jaarlijks zeer strikte criteria gehanteerd. Ook voor het Boekenbal van dit jaar, vanavond in de Stadschouwburg in Amsterdam, zijn de kaarten dun gezaaid. In de kleine literaire wereld van Nederland wordt een uitnodiging beschouwd als een stuk erkenning, waar niemand buiten kan die zichzelf serieus neemt. Hieronder een aantal tips om aan een toegangskaart te komen, of om mee te feesten zonder kaart.

1. Schrijf je in bij de Kamer van Koophandel als uitgever. Voor twee geeltes per jaar ben je verzekerd van een toegangskaart, die wél bij de CPNB moet worden aangevraagd. Helaas is deze tip voor het Boekenbal van dit jaar wat laat. Maar het gaat ook om de toekomst. En naar het feest gaan zonder kaartje op zak is pas echt avontuurlijk.

2. De Stadsschouwburg, waar het Bal al een paar jaar wordt gehouden, kent een aantal zwakke plekken. De voordeur behoort daar niet toe. De beveiliging daar is van een ongezellige hardheid

die de vraag doet rijzen waarom men nu zo nodig naar binnen moet. Links van de hoofdingang echter, net om de hoek, is een groene zijdeur die toegang geeft tot het trappenhuis. Deze deur kan door een ieder mét een kaartje van binnenuit worden geopend.

Geef deze eenvoudige opdracht niet aan jonge schrijvers die voor het eerst zijn uitgenodigd. Die zijn dermate onder de indruk van hun eigen aanwezigheid dat ze afgesproken plaats en tijd spontaan vergeten. Of, als ze slim zijn, gewoon negeren, voordat de toekomstige concurrent hen met zijn talent voor de voeten loopt. 3. Nadat jarenlang elk kaartje minstens twee keer gerecycled werd als de eigenaar het feest verliet en het aan de volgende gaf, hebben de vermoede portiers van de schouwburg vorig jaar een nieuwe beveiliging moeten inbouwen. Het toegangsbewijs is nu maar één keer te gebruiken. Maar let op: vroege feestverlaters leveren, eenmaal buiten, nog steeds kaartjes in. Daarmee gaat de ongenodigde naar de artiesteningang. Die bevindt zich links van Café Cox, en is vaak gewoon open. Daar zit een mevrouw die in twijfelgevallen haar gevoel nog wel eens laat

spreken. Met zulke mensen wint men de oorlog! Hoe sympathieker je het vraagt, des te harder gaat zij twijfelen.

4. Veruit het makkelijkst is het als je iemand kent die een kaartje heeft. Er zijn altijd kaartjes over van mensen die het wel geloven na twintig jaar Boekenbalbezoek. Deze mensen hebben vaak kinderen, die desgevraagd de kaartjes uit hun ouders' papiermand vissen. Gewoon langs gaan als vader en moeder niet thuis zijn.

5. Het Boekenbal kenmerkt zich elk jaar door zijn ludieke aankleding ter herinnering aan het Boekenweekthema. Je bindt een hippe zakdoek om het hoofd, en helpt spontaan met opbouwen. Als iemand achterdochtig kijkt, lach je je stralendste lach.

6. Geschikt voor mensen met een tenger postuur. Verf het haar grijs, en föhn het gedurende een halve dag op. Trek een spijkerbroek plus blazer aan en zet een grote bril op. Houd nadenkend een pijp in de mond en mompel af en toe onverstaanbaar. Als iemand vraagt: 'Meneer Mulisch, mag ik uw uitnodiging even zien?' reageer dan gewoon met een blik vol onbegrip over zulke aardse zaken.

Peter de Wit

SIGMUND

Sirenes verleiden bezoekers Boekenbal

AMSTERDAM • Verleidelijke sirenes van theatergroep De Kazerne doen hun best de bezoekers van het boekenbal 1998 te verleiden. Traditiegetrouw begon de Boekenweek, de enige week die tien dagen duurt, gisteren met dit bal in de Amsterdamse Stadschouwburg. Stralend middelpunt was de in een knalgroen

jasje gestoken boekenweekgeschenkschrijver Arnon Grunberg, die per verlengde limousine arriveerde. Op bovenstaande foto is hij in een kennelijk aangename conversatie verwickeld met Geert Mak, schrijver van het boekenweekessay 'Het onsnapteland' en onderwijsminister Jo Ritzen van onderwijs. De boeren-

blaaskapel van Jorwerd was gisteravond uitgerukt om in hartje Amsterdam de gasten van het Boekenbal te ontvangen. Dit geheel in stijl met het thema stad en platteland van Nederland. De Stadsschouwburg stond danook vol met koeien, gras en blommige boerenmeiden. De Boekenweek duurt tot 21 maart. Dit keer

zal zij ook met een bal worden afgesloten: in Café Het Wapen in Jorwerd, waar anders. Dit Friese dorp is sinds Geert Mak er zijn boek 'Hoe God verdween uit Jorwerd' niet uit de publiciteit geweest.

FOTO'S • ANP

Geert Mak aanwezig op Boekenbal in Amsterdam

De Close-up-uitzending staat in het teken van het Boekenbal 1998 en volgt de start van de morgen te beginnen 63ste Boekenweek met aansluitend het boekenbal in de Stadsschouwburg in Amsterdam. Het thema van de Boekenweek, georganiseerd door het CPNB (de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) is 'Panorama Nederland. Stad en land in proza en poëzie'. Kortom, het Nederlandse landschap.

Presentatrice Petra Possel ontvangt de schrijver Arnon Grunberg van het boekenweekgeschenk *De heilige Antonio* en Geert Mak, die het boekenweekessay *Het Ontsnapte Land* schreef. (AVRO, Nederland 1, 22.45 uur)

Boekenbal

■ Close-up doet vanavond rechtstreeks verslag van het Boekenbal, de opening van de Boekenweek. Met een impressie van het bruisende feest van schrijvers en uitgevers in de Amsterdamse Stadsschouwburg. Verder gesprekken met Arnon Grunberg, schrijver van het boekenweekgeschenk *De heilige Antonio*, met Geert Mak, die het boekenweekessay *Het ontsnapte land* schreef, en met hun collega's Helga Ruebsamen, Tim Krabbé, Herman Pleij, Midas Dekkers en Arthur Japin. (AVRO, Nederland 1, 22.38 uur)

Lezingen en preken sluiten de boekenweek feestelijk af in het Friese dorpje Jorwerd Een uit de hand gelopen literaire avond

Door onze redacteur

PIETER STEINZ

JORWERD, 23 MAART. Remco Campert en Jan Mulder waren een uur te laat; zij hadden ('gestrand bij Bartlehiem') de weg naar het geografisch middelpunt van Friesland niet kunnen vinden. Maar ongeveer driehonderd anderen verdrongen zich precies om half negen voor café Het Wapen van Baarderadeel, waar zaterdagavond *It Boekbal fan Jorwert* werd gehouden. 'Panorama Nederland — stad en land in proza en poëzie' was het thema van de 63ste Boekenweek, en waar kon die beter afgesloten worden dan in het Friese dorp dat door Geert Mak vereeuwigd werd in zijn succesvolle platelandsgeschiedenis *Hoe God verduweelt uit Jorwerd?*

Anders dan in de Amsterdamse Stadsschouwburg, waar dertien dagen geleden de Boekenweek geopend werd, was de schrijversdichtheid in Jorwerd laag — net als het aantal smokings en avondjurken. „Eigenlijk is het een gewone literaire avond die een beetje uit de hand is gelopen,” vertelde Henk Kraima, die als directeur van de Stichting Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek bij de organisatie betrokken was. Het feest in het café van J. Dijkstra was een boekenbal voor lezers; de kaarten waren verkocht door de Stichting Literaire Activiteiten Leeuwarden, en naast een dertigtal (Friese) schrijvers en boekhandelaren waren alleen de dorpsbewoners als speciale gasten uitgenodigd.

Het werd dringen, want het knus ingerichte café annex cultureel centrum was niet berekend op de invasie van literatuurlijfhebbers. Zelfs in de aangebouwde feesttent, model pijpenla, drukte men elkaar fijn, wat zowel het zicht als de verstaanbaarheid niet ten goede kwam. Dat was jammer, want na een welkomstwoord van CPNB-topman Pieter de Jong („God mag uit Jorwerd verdwenen zijn, dat geldt niet voor de muze”) werd er hilarisch voorgelezen door de boekenweekgeschenkschrijver Arnon Grunberg, onthulde boekenweekessayschrijver Geert Mak een gedenkplaqueette

Schrijver-journalist Geert Mak (l) en Janna Kral in Jorwerd (foto Louk Röell)

en was er een adembenemende voordracht van de blinde Friese dichter Tsjebbe Hettinga.

Niet alleen Het Wapen van Baarderadeel was nooit voller dan zaterdagavond, ook de tegenovergelegen Redbadtsjerke. Onder het motto 'God terug in Jorwerd' werden in de naar petroleum ruikende terpkerk klassieke preken gedeclareerd door Noorderlingen als Jean Pierre Rawie en Michaël Zee-man, en door dominee Nico ter Linden, wiens *Het verhaal gaat 2* na Connie Palmens *I.M.* het meest verkochte boek tijdens de Boekenweek was. De preken van onder anderen Bonifatius, Beets en Ha-

verschmidt duurden een kwartier en werden bijgelicht door spectaculair kaarsgeflakker, maar toch zagen sommige gelegenheidskerkgangers nog kans om ouderwets in slaap te vallen.

De geur van kaarsvet en petroleum hing even zwaar in het zogenaamde *Skeruwershúske*, waar Geert Mak delen van zijn boek had geschreven, en waar nu de acteur Joop Wittermans gedichten voorlas van J. Slaaierhoff — de Friese dichter die in 1916 in Jorwerd een blauwtje liep bij de domineesdochter. De boekenbalgangers die zich het piekleine kamertje in wisten te dringen, kregen een dickensi-

aanse ervaring. Terwijl buiten de wachtenden in de kou en motregen voor het raam stonden, hoorden we binnen over 'huiveren in de tuin' en 't afgelegen mistige land dat ik verliet.'

De klok van het romaanse kerkje had al twaalf geslagen, toen het feestende gezelschap zich in de hoofdstraat verzamelde voor het officiële einde van 'Panorama Nederland'. Met hetzelfde klapperjespistool waarmee hij de Boekenweek had geopend, schoot Arnon Grunberg drie keer in de lucht, waarna achter hem een groot vuurwerk het kerkhof in lichterlaaie zette. De CPNB vierde dat er naar

schatting weer vijf procent meer boeken verkocht zijn tijdens de Boekenweek; Grunberg en Mak waren blij dat de verplichtingen erop zaten. „Ik voel me alsof ik door een sapcentrifuge ben gebaald,” verklaarde Mak, die ervan overtuigd was dat Jorwerd de volgende morgen weer gewoon over zou gaan tot de orde van de dag. Toen Grunberg een half uur later als een soort jonggetrouwe het bal en het dorp per Mercedes verliet, stonden de feestgangers nog in dikke rijen voor de strategisch opgestelde frietkar. En boven de grafzerken vermengden zich de laatste kruiddampen met de dorpslucht.

J.

EEN PAAR dagen geleden zijn MU en ik weer eens ouderwets verdwaald. Het gebeurde in het donker in Friesland en het donker in Friesland is het donkerste donker dat ik in tijden heb gezien.

We moesten in J. zijn waar we geacht werden een bijdrage aan een boekenfeest te leveren. We hadden nog drie kwartier om op tijd te komen toen we in een wegrestaurant nabij Heerenveen informeerden hoe we in J. konden komen. J.? Men had er nog nooit van gehoord. (Later bleek dat het een kilometer of twintig verderop lag.) Maar men viste iemand uit de catacomben van het restaurant op van wie vermoed werd dat hij wél wist waar J. lag. Hij klonk zeker van zijn zaak toen hij zei dat we eerst naar Leeuwarden moesten, dan bij de rotonde verder richting Stiens en dat we er dan zo'n beetje waren. Opgewekt bemanden we de auto. We hadden nog ruim een half uur.

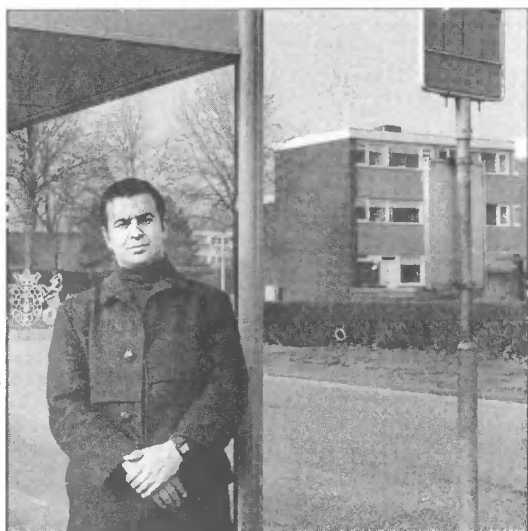
Een eind voorbij Stiens begonnen we te twijfelen. Het duurde te

lang. Maar die man had het gezegd, dus reden we door. Ook toen we steeds zekerder voelden dat we niet goed zaten reden we door. Fatalisme had ons nu in zijn greep. We passeerden het ene -um na het andere -werd. We waren al een half uur te laat toen we in Holwerd belandden. Daar kun je de veerboot naar Ameland nemen. Dat was niet de bedoeling.

Terug naar de buitenwijken van Leeuwarden. Daar waren alleen drie meisjes op straat die ook nooit van J. hadden gehoord en de indruk wekten het idee te hebben dat we op hun eer uit waren. Daarna verscheen er nog een pompbediende in ons leven. Latere berekeningen hebben aange-toond dat we toen op tien kilometer afstand van J. zaten, maar ook de pompbediende moest bekennen niet te weten waar J. was en zelfs óf het was.

Zodat we moesten vaststellen dat sinds het boek van Geert Mak heel Nederland J. kent. Alleen de Friezen niet.

Remco Campert

Het literaire landschap van Mustafa Stitou

tekst: Onno Blom, foto's: Ton Broekhuis

Welke rol speelt het landschap nog in het werk van schrijvers? Deze vraag stelt Trouw gedurende de Boekenweek 1998 dagelijks aan een romancier of dichter. Aanleiding is het thema van de 63ste Boekenweek: 'Panorama Nederland. Stad en land in proza en poëzie'.

Ik heb niets met Lelystad. Helemaal niks. Ik heb hier weliswaar geleefd vanaf dat ik twee maanden oud was en mijn ouders me uit Marokko van Schiphol direct hierheen brachten, maar dat is toeval. Het was kerst en mijn moeder dacht dat haar baby dood zou vriezen. Toen ik hier kwam wonen stonden er een paar huizen. De rest lag braak. Er was één bushalte. Daar heb ik later vaak zitten wachten, op bus 13. Als ik daar dan zat onder die dreigende, uitgestrekte lucht van Lelystad, dan kregen de dingen bijna iets surrealistisch. Een

kind aan de slootkant, een vrouw op een brommer, een man die zijn auto wast. Juist omdat het zo banaal is, krijgt 't iets mysterieus. Laatst heb ik daar in het gedicht 'Subtopia' over geschreven:

*Laat ik mij hier uit
bij geschikt weer
een zomerse herfstdag*

*gebeurt het
het voormalig goddelijke valt*

*mengt zich met het banaalste
ondermaanse, leven
binnen de bebouwde kom.
De bushalte: diep.*

Boekenweekgeschenk Arnon Grunberg is een prachtig cadeau

'De heilige Antonio' is mooi en monter

Arnon Grunberg (geb. 1971) is in korte tijd één van Nederland's populairste schrijvers geworden. Zijn romans *Blauwe maandagen* en *Figuranten* werden veel gelezen en veel geprezen. Toch was het een gok van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek aan hem in plaats van aan een ouwe rot te vragen het boekenweekgeschenk voor 1998 te schrijven. Het blijkt allemaal goed te zijn afgelopen. Zijn novelle *De heilige Antonio* is een prachtig cadeau.

NOVELLE • RECENSIE

HANS WARREN/GPO

Arnon Grunberg — De heilige Antonio. Uitgave van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), 96 pag., gratis bij aankoop van f 19,50 aan boeken tijdens de boekenweek van 11 t/m 21 maart. Arnon Grunberg is op 11 maart van 15.00 tot 16.00 uur bij boekhandel Kooyker in Leiden en op 18 maart van 16.00 tot 17.00 uur bij Athenaeum boekhandel in Haarlem.

Grunberg heeft niet voor de veilige middenweg gekozen. Het boekje draagt juist helemaal zijn signatuur. Z'n fans weten al wat dat betekent: trieste slapstick, absurde maar realistische dialogen, grote verwachtingen die snel worden beschaamd. In zijn tweede roman liet hij de hoofdpersonen een tocht naar Zuid-Frankrijk maken. Bij Lyon staan de drie een halve dag in de file, waarna ze onverrichterzake naar Nederland terugkeren. Zo ongeveer zit volgens de auteur het menselijk leven in

structie gaf hem de kans wel heel dicht bij zijn personages te komen. Hij tekent ze onmiskenbaar met liefde. De zielepieten worden op een of andere manier helden. Dat ze verliezen, valt hen nauwelijks aan te rekenen.

Paul en Tito zijn, nadat hun vader is vermoord, samen met hun moeder Raífaella vanuit Mexico naar New York gegaan. De jongens werken voor een bezorgrestaurant, zij is serveerster in een koffiehuis. Vanwege haar schoonheid heeft ze een hele schare aanbidders die ze virtuos op afstand weet te houden, of zoals Grunberg, het omschrijft: „Zoals God de mensen hongerig houdt, zo houdt Raífaella haar aanbidders hongedig.” Als Ewald Krieg — een oude bekende voor wie het werk van deze schrijver volgt — echter in haar leven verschijnt, verandert er wat in haar. Ze laat zich inpalmen en wordt meegesleept door z'n wilde plannen.

Op zijn aandringen begint ze een zaakje, Mama Burrito. Krieg voorspelt haar: „Over de hele wereld schieten Mama Burritos als paddestoelen uit de grond.” Haar zonen raken inmiddels in de ban van de geheimzinnige Kroatische Kristin. „Weten jullie dat ik zo mooi ben dat sommige mensen flauwvallen als ze me zien”, laat ze weten. En een

Arnon Grunberg.

FOTO • ACHTERFLAP

minnaar zou eens hebben verklaard: „Haar tietjes zijn drie witte Mercedesen waard met open dak.”

Natuurlijk loopt het rampzalig af met de Kroatische en volgt ook snel de ondergang van Mama Burrito. Paul en Tito hebben hun plezier met Kristin, maar dan in een kamer met kakkerlakken. „Zo groot heb ik ze nog nooit gezien”, zeggen ze. Zo is de wereld van Grunberg: smerig en wanhopig. Maar hij schrijft er mooi en monter over.

Stad en land in proza en poëzie, dat is het thema van de Boekenweek. Elke dag beschrijft een auteur zijn eigen panorama: wat is er te zien vanuit zijn maan, wat ziet hij met zijn geestesoog.

Henk van Woerden

Hagel tegen de ruiten, wind die de platanen plaagt. Ik sloop de hond naar buiten: want hij moet toch zijn behoefte doen, maar erg ver komen we niet. Ik wil niet zeggen dat het een sukkel is. Het is een aanslicher. Veel grote honden zijn hianschters. In de huiskamer zet hij een schrap. De hond doet de strak. Hij keert zijn nek naar de tennissen van het plaveisel, te kennen van vastberaden honden-eruit. Het ergste is de blik: je kan vervet. Het ergste is de regen: mijn schuld is. Hij weet het zeker: ik schuld is over hem heen. Of er is iets groter dat boven ons zijn poofje licht en dat maakt het alleen maar erger. Het bange vermoeden van een viervoeter, daar is weinig te-geen opgewassen. Waarom noemen ze dit ogenlijk hondenweer? Waarom zegt hij in het Engels *cats and dogs*? In het Zaitje-Afrikaans regent het ten minste oude meiden met *reppras* (knippen) en *reppras* (knippen).

Mijn hond staat het licht binnen aan het raam te kwijlen. Ik weet niet zeker of het kijken is, maar ik niet zeker of het kijken is. Er is niets mooier dan een betraande ruit, moeder van een betraand, be- van de droge kant beschouwd, be- kwijd, bekeken. Wij hebben van- daag ruim de keus uit huilende stadsgezichten. Het Andreasveld, vol vrolijk geschilderde, van- vocht doortrokken speelmucubels. Daarachter de volle laag van de Tweede Filmerstraat, tot aan de glinsterende Nassaukade toe ma- jestuurs ondergezeken door de Grote Hond van Boven. Evenals de spise toren van de Aonde- ke kerk, het congresgebouw, de- die in het heden de naam van On- nennings Centrum naar het wes- ten, een in zijn diepte wezen on- gelukkig gebouw, een gebouw met zere ogen.

Eigenlijk gek dat er geen schil- dertien van natergende ramen bestaan. De onbetwiste meester van de betraande ruit is een foto- graaf, de Tjech Josef Sudek (1896-1976). Sudek was amateu- schilder en boekbinder, totdat hij tijdens de Eerste Wereldoorlog werd getroffen door een granaat en zijn rechterarm verloor. Ver- volgens maakte hij van de fotogra- fie zijn beroep, maar het had meer weg van een passie. Het was een gefongen med met een psvor-

ving figuur en een solide hoofd. Telkens opnieuw, niet ontzoon- digd door de gri van het seizoen, zeilde Sudek door de straten van Praag, met onder zijn linkerarm een buitengewoon grote, ouder- wese platencamera.

Zijn fotograferen bestond bij er- gende scherp raam, en dan de grote licht af te nemen. Ver- traagde haast werd zijn lijfspreuk, maar op latere leeftijd was zijn gevoel benucht geworden. Na de Duitse inval van 1940 werd hij min of meer aan zijn atelier ge- kluisd. Daar ontstond die won- derlijke reeks impressies van vochtige ramen. Uitzichten zijn het niet, daar zijn ze te ingetogen voor, te versluisd. Alijd maar weer: een bewaasde tuin, een kromme appelboom, geheimzini- gen worden waagde dat niet te drogen maar te *ruiter* hangt.

Soms plakt er een blaasje tegen het vlak van het glas. Een andere keer is het raam bedrukt. Zijn zonder uitzondering dring zijn Sudeks deermis aan je op. Een Midden-Europes soort medelo- fen en berusting in het banke, Sudeks ruiten troosten.

Wij staan aan het raam, de hond en ik. Hij heeft zijn voorpoten op de vensterbank geplaatst en ziet misige schimmen van soortge- ten over het Andreasveld gaan. Het regent oude meiden met knopkietes. Ik denk terug aan een nat raam in een voorstad Kaapstad niet lang geleden. Hele stortregens testelden de achter- kant van de Faleberg. Ruisen- de ruiten, het raam bedrukt, en wat het was later, ik keek uit op een stuk tuin met een waslijn en een schutting. De ruit, traande, Aan de waslijn hing een fonkelend snoer van waterdruppels. Het hout van de schutting was strep- rig en doorzekt. Op de voorste- delijke vlakte zou het natter en nog zo veel killel ter zijn.

'Je bent een aansteller', denkt de hond, 'alle grotere mannen zijn aanstellers'. Hij noemt geen na- men.

Henk van Woerden schreef de romans *Moente kyk me* en *Tilkoes* in met verschrift bij Postuum uitgeverij. Zie de Afrikanse Nomen. Een mond vol gies.

BOEKENWEEK

VENUS IN MUIDEN

Panorama Nederland: literatuur en natuur volgens Bloem, Nescio, Komrij, Van Zomeren, Annie M.G. Schmidt en vooral Geert Mak

Jk ging naar Komrij
Nederland in
100 liedjes &
gedichten

Simon Schama
LANDSCHAP
ERKENNE

C.J. Aerts en M.C. van
dijlgebrue

Geert Mak

biedt een heldere introductie op het thema van de boekenweek, cultuurhistorisch, maatschappelijk en persoonlijk. En het wekt opnieuw verbazing hoeveel natuur de literatuur van dit (voor- malige) kikkerland bevat.

Leesbaar landschap hoort bij de favorieten uit het haast over- loze aanbod. Laten we dus kies- keurig zijn. Koois van Zomeren loopt bijna na nature voorop. Hij is al jaren een gids uit duizen- den, als een havik en duif samen, die alles ziet en ons in mooie, kleine berichten kond doet. *De bewoonde wereld* heet zijn bloemlezing uit ons landschap. Warmer en kruidiger kan het bijna niet. Of het moet van Nescio komen, wiens *Natuurdag- boek* uit de eerste tien jaar na de oorlog ongevraagd is.

Prak maar een dag uit het prachtig uitgegeven boek: 25 september 1953. 'Zal al voor half tien in de bus naar Muiden. Ideale nazomer-ochtend. Warm, na al die regen een zachte lichtblauwe hemel met witte wolktjes en een onzichtbare dampende wereld. Deze ochtend moet, inderjijde de

geboorte van Venus hebben geïnspireerd. In de bus in Hol- land aan Venus denken! Zo dicht- bij en doodgewoon als Nescio is, zo veelomvattend en buitenge- woon is *Landschap & herinne- ring* van Simon Schama, inmid- dels een kunsthistorisch stan- daardwerk van de Hollandse Amerikaan, die landschappen 'constructies van de verbeelding' noemt, die 'in bos, water en ro- sen zijn geprojecteerd'. Zojuist is een speciale, goedkope herdruk verschenen. Een Nederlandse pendandant van Simon Schama is bouwkunst-historicus Auke van

Twee buitengewone boeken over het Nederlandse landschap

der Woud, wiens prachtige boek over het Nederland van de vorige eeuw ook goedkoop wordt her- drukt: *Het lege land*. Toen begon de grote verandering die heeft ge- leid tot het voor vele mette veel

Holland van vandaag. Germit Homrij kan over die verworste horizonen fabelachtig kankeren. Lees van hem *Het boze oog*. En daarnaast – om alles weer lyri- scher en rooskleuriger te zien – twee nieuwe bloemlezingen van evergreens: *Ik ging naar Bomme/ om de brug te zien*, honderd lied- jes en gedichten op de cadans van de beroemde verstregel van Nij- hoff. En *Ik hou van Holland*, stad en land in liedjes, conferences en *light verse*, samengesteld door Kick van der Veer. Annie M.G. Schmidt natuurlijk en Willem Wilminck en de onvolprezen dits. P, als hij ontroerd raakt door het Winschoterdiap.

Het allermeeste boekje van *Panorama Nederland* heet *Het ontsnapte land*, telt maar 55 blad- zijden en is van Geert Mak. Het is het officiële boekenweekessay, maar het is veel meer. Geert Mak brengt Nederland vroeger en nu bijna als geen ander dichterbij. Hij is de historische van de straat, en dat is een eretitel. Hij heeft – in de geest van Huizinga en Nescio samen – een talant ontwikkeld voor een literair-journalistieke geschiedschrijving. met een hoofd vol geflutterde (historische) kennis en zijn neus boven op de werkelijkheid van vandaag.

Het ontsnapte land is een ge- schreven alta-erlebnis: een boot- tocht boordevol verrassing, vorig jaar gemaakt in een piero- machtoehelje met hulpmotor. Daarin vaart Geert Mak in z nup- ple een reis na die zijn vader maakte als jochie in de zomer van 1912, van Schiedam naar Zaan- dam en terug. Als lezer dein je mee als door een film, zo beel- dend, scherp en ontroerdend observeert en beschrijft Mak dat spoor door Holland, dat zo ver- schrikkelijk veranderd is, zo ver- geven van ordening en valse nos- talgie, maar dat gelukkig soms nog zo dierbaar hetzelfde is als Marsman, Haanstra en Dik Trom samen. Koppen en lezen, het kost nog geen vijf piek.

Jan Paul Braver

HOER HET IS BOEKWEEK

■ De Boekenweek (11 t/m 21 maart) is het literaire hoogtepunt van het jaar. Het traditionele geschenk (ditmaal Arnon Grunberg's 'De heilige Antonio') blijkt altijd een trekker van jewelste. Ook de literaire festiviteiten in het kader van de Boekenweek hebben een grote aantrekkingskracht. Maar voor de leesfanaten onder ons is het veel belangrijker dat er veel nieuwe boeken op de markt komen. Tijd om eens poolshoogte te nemen bij de boekhandel.

door NOLLY SPEIJERS

De Beste Boekhandel van Nederland in Breda

Wie een kijkje neemt bij Van Kemende & Hollaers in Breda, begrijpt waarom juist deze zaak als *Beste Boekhandel van Nederland* is gekozen. Niet de ruime sortering onderscheidt de winkel van andere, maar de manier waarop Hein van Kemende en René Hollaers, samen met hun medewerkers met klanten omgaan.

De persoonlijke aanpak heeft de doorslag gegeven, aldus René Hollaers. Een Hein van Kemende vult aan: "Die prijs is een erkenning en stimuleert ons om zo door te gaan."

De verkiezing was een eenmalige gebeurtenis in het kader van het vijftigjarig bestaan van de Vakopleiding Boekenbranche. Een jaar lang hebben mystery-shoppers bij 52 boekhandels inkopen gedaan en punten gegeven voor zaken als interieur, exterieur en de manier waarop de klanten wer-

■ Een beëindigd aan oorkonde bevestiging de verkiezing tot Beste Boekhandel van Nederland, maar René Hollaers en Hein van Kemende zien die prijs vooral als een erkenning van hun persoonlijke aanpak.

den behandeld. Het verschil tussen de eerste tien was heel klein", vertelt Van Kemende. De kwaliteit van de boekhandels in Nederland is dus hoog. Van Kemende opende op 4 oktober 1985 zijn boekwinkel. Hollaers is vijf jaar later, toen de zaken Hein van Kemende boven het hoofd begonnen te groeien, als venoot toegetre-

■ Alle kans dat de 2-jarige Nicci die zich maar al te graag door zijn moeder laat voerstaan, later niet zal verzoet op lezen als zij aan ook uitrijkt naar de Boekenweek.

■ Preza van vrouwen is tegenwoordig in alle boekwinkels te krijgen. Vandaar dat het fenomeen 'vrouwenboekhandel' aan het verdwijnen is.

■ Thrillers zijn heel sterk in opkomst en winst het negatieve beeld van de krimi wordt afgevoerd naar de Thrillerwinkel Alibi's niet van. FOTO'S: WILF DEKORERS

Vrouwenboekhandel is een uitstervend fenomeen

Shikate in Wageningen op Trui in Groningen zijn de laatste echte vrouwenboekhandels, maar de kans dat Wageningen hierna kort als enige overblijft, is niet denkbeeldig. Trui is aan het filosoferen over de toekomst. "We hebben al veel meer dan in het hofje", aldus Merriëke van de Leijning. "Maar denkbaar is dat het heel strak voor verkeerden uitstekend boeken van vrouwen en boeken over het feminisme. Tegenwoordig hebben we ook boeken van mannen over onderwerpen die vrouwen interesseren. Daniel Goleman's boek over emotionele intelligentie bijvoorbeeld en boeken over hoe vaders tegen het ouderschap aankijken."

Of Trui nog meer anderzortige boeken in huis zal halen, is een punt van discussie. "Proza van vrouwen is elders ook te krijgen, maar boeken over bijvoorbeeld hulpverlening en feministische theologie niet. Dat zal een specialisme blijven. We zijn er nog niet uit wat we gaan doen, maar ik denk niet dat we over tien jaar nog een vrouwenboekhandel zijn."

Shikate heeft geen plannen haar status te veranderen. De winkel wordt gerund door gemotiveerde vrijwilligers. "Het is zo'n gezellige winkel met een aparte sfeer", vindt Dorsthorst. "Wij hebben er plezier in, onze klanten ook en we gaan zeker zo door. Gewone boeken vind je bij ons niet. Wel bijzondere kaarten, t-shirts

en kinderboeken." Jos Yma van Xantippe in Amsterdam heeft het predicaat 'vrouwenboekhandel' en de wijk gehangen en de naam aangepast aan het nieuwe imago van algemene boekhandel met een vrouwen-specialisme. Adrijpelt Lindemans: "Een vrouwenboekhandel is niet meer van deze tijd. Eerder hebben De Feeks in Nijmegen en Savannah Roy in Utrecht het bestand in vrouwenboeken al aangevuld, vorig jaar heb ik dat ook gedaan", zegt zij. Boekenwiel in Eindhoven heeft negen jaar geleden het roer al omgegooid. Aan de vrouwenboeken is toen een specialisme toegevoegd: de niet-westerse culturen. "We zijn geen algemene boekhandel geworden, maar hebben ons wel verruimd. We hebben naast de vrouwenliteratuur ook literatuur van niet-westerse landen uit Azië, Afrika en Zuid-Amerika aangevuld. Het is een woordvoerder van de Eindhovense winkel weten.

Trui, Follingsstraat 14, Groningen. Tel. 050-313.62.66.
Shikate, Juniusstraat 17, Wageningen. Tel. 0317-42.15.38.
Boekenwiel, Grote Berg 11, Eindhoven. Tel. 040-243.06.39.
Xantippe Unlimited, Prinsengracht 290/30, Amsterdam. Tel. 020-623.58.54.

"Een boek is pas leuk als er iets in gebouwd dat niet mag"

Versteld en thrillers. Zo mag je Inez Abeel best noemen. "Ik zit op twee thrillers per dag", zegt ze. Gewone boeken vindt ze okay, als ze maar spannend zijn. "Er moet iets in gebouwd dat niet mag", zegt Inez verheerlijkt.

Dat Inez Abeel een in thrillers gespecialiseerde boekwinkel heeft, is dus niet zo vreemd. Haar drie verdiepingen tellende De Thrillerwinkel 'Alibi' puilt uit van het spannende leesvoer. Beneden is het Engels wat de klok slaat op de tussenvoerpagina's staan oorspronkelijke Nederlandse en in het Nederlands vertaalde boeken, en verdieping nummer drie is een wachhaler voor wie op zoek is naar die oude detective van vroeger: hier vind je twee-dehandels Jac. Tuss.

Zelf leest Inez in het Engels, omdat de oorspronkelijke versie eerder uit is dan de vertaling en omdat lang niet alles (goed) vertaald wordt. Verontwaardigd stelt ze vast: "Een schitterende schrijver als Anne Perry is nog nooit vertaald." Ze vindt dat de thriller in algemene boekwinkels een beetje ondergeen-saard is. Ze hebben alleen het nieuwste. Men doet vaak neerbuigend over thrillers, maar dat vind ik flauwleuk."

"Thrillers die alleen maar gaan over achtervolgingen en waarin van elke pagina het bloed erfdruip, dat vind ik ook niks aan. En spionage is echt uit. Maar thrillers geven tegenwoordig veel diepgang over dingen die ons allemaal kunnen overkomen en de schrijvers zijn vaak zelf werkzaam in het vakgebied waarover ze schrijven. Het zijn juristen als John Grisham of artsen als C.F. Roze die resp. juridische of medische thrillers schrijven. Historische thrillers, waarvan je als lezer echt wat opsteekt, worden vaak door historici geschreven. Wie het dan nog over een minderwaardig genre durft te hebben, weet er niets van."

Wie het spoor bijster is in thrillerland, is bij Inez Abeel aan het goede adres. Moeltentoomt ze schrijvers en genres op, inclusief inhoud en manier van schrijven. Of je nu bevestigend of rouwter bent, Inez heeft voor iedereen tips. Een beginnende kan goed uit de voeten met Patricia Highsmith's *Strangers on a Train*. En Minette Walters (*The Dark Room* 22, De donkere kamer f 29,90) schrijft ijzingwekkend spannend.

"Zelf houd ik van domestic horror, suspense over huis, tuin en keukensituaties. Ursula Curtie beschrijft vijf meiden die alleen thuis zijn en uit verveling mensen belten met de boedelkast. Ik weet wat jij gedaan hebt. Een man heeft echt iets gedaan en gaat er

zoek naar die meiden. Een heerlijk spannend verhaal." Opvallend is dat er steeds meer goede thriller-schrijvers komen. "Vrouwen spelen de karakters zo mooi uit. Dat Nederland geen goede thriller-schrijvers heeft, bezrijft Inez Abeel. Ik kan me er kwad om maken dat het geschenk in de week van het spannende boek door de buitenlander Philippe Margolin geschreven is. In de 'gewone' boekenweek wordt het geschenk toch ook door een Nederlandse geschreven. Je moet als René Appel zou de prima kunnen, evenals Jac. Tuss."

De Thrillerwinkel 'Alibi', Prinsengracht 4, Amsterdam. Tel. 020-625.06.76. Geschied op donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag.

Ramsj bij modern antiquariaat

Voor de allerlaatste literaire penpenworf van Renato Darras is het boek 'De laatste reis' de meest recente druk van Waanme's kookboek staat niet in de schappen. Maar gaat je belangstelling uit naar *De Chinese Kookkunst* door Elizabeth Chong of naar *Enigandoor* Robert Har- ris dan zit je goed. Naast een modern antiquariaat, omschrijft Margriet Jäkle *De Boekenmarkt in Den Haag*.

Een jaar of acht geleden is zij deze winkel gestart die voornamelijk Engelstalige boeken verkoopt van zo'n twee à drie jaar oud in de volksmond wordt dat ramsj genoemd, maar verwar 't niet met rommel, want het gaat om kwaliteitsboeken. En dan nog wel kwaliteits voor een lage prijs, want de boeken gaan voor de helft soms zelfs voor een derde van de gebruikelijke prijs weg. Het Chinese Kookboek kost dan ook niet f 99,90, maar f 39,95 en 'Enigandoor' is van f 55,20 verlaagd tot f 43,90.

De meeste boeken komen uit de Verenigde Staten en Engeland en zijn daar als reser- vanten rechtstreeks ingekocht. Soms verschijnt het boek herdruk en dan gaat de vorige druk eruit, al-

Haar klanten komen overal vandaan. "Mijn eerste klant woont in Japan", aldus Margriet Jäkle. Die klant staat met zo'n 6.000 anderen in de wacht voor de hoogste gehouden in die categorie verbouwen. "Direct ne het verzenden van zo'n mailing is het laatste druk in de winkel en staat de telefoon roddelstien", aldus Jäkle. "Dat inschrijven kost niets. Men kan daarna zelf in de winkel komen, of telefonisch of schriftelijk het boek van zijn kuis te reserveren. Dan sturen wij het op, tegen een vergoeding van verzendkosten."

De Boekenmarkt, Oude Molstraat 21, Den Haag. Tel. 070-385.82.26.

Van Kemende & Hollaers, Ginnelweg 330 Breda. Tel. 076-555.70.66. Ook: Haksenweg 36, Breda. Tel. 076-541.17.17.

Boekenland

VOOR HET EERST in de geschiedenis is de boekenweek dit jaar niet afgesloten in de hoofdstad maar in een dorp. De boekenweek, dertien dagen geleden traditiegetrouw in Amsterdam geopend, is afgelopen zaterdag in Jorwerd beëindigd. Dat de CPNB (de overkoepelende boekenbranche) voor dit plaatsje in Friesland koos, was geen toeval. De keuze had te maken met het thema van de boekenweek (Panorama Nederland) en het boek *Hoe God verdween uit Jorwerd* van de schrijver/journalist Geert Mak, dat qua verkoopcijfers weliswaar niet kon tippen aan de 'eet-je-slankeboeken' van de absolute bestseller Montignac, maar in brede kring toch zijn sporen trok.

Tussen thema en boek loopt een rechte lijn. Zoals de titel al suggereert, beschrijft Mak in zijn studie de radicale metamorfose die het platteland in Nederland de afgelopen decennia heeft ondergaan. Het dorp is sinds een kwart eeuw geen relatief autarkische gemeenschap meer, het is een vluchtheuvel voor de dominante urbane omgeving geworden.

Dat proces lijkt niet te stuiten. Als er één agendapunt is, waarover het publieke gesprek in Nederland zou moeten gaan, dan is het de ruimtelijke ordening in een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. In de komende twintig jaar zullen er in Nederland honderdduizenden woningen moeten worden gebouwd om onderdak te bieden aan een groeiende bevolking die in steeds kleinere verbanden wil leven. Gelet op de voorkeur van de Nederlander voor 'licht, lucht en ruimte' bieden de klassieke steden daarbij te weinig soelaas. Hoe interessant hoogbouw uit architectonisch oogpunt ook kan zijn, laagbouw blijft de norm.

Het bevredigen van die wensen is niet zonder risico en heeft dus een hoge prijs. Als iedereen in Nederland zijn auto kan parkeren voor zijn eigen huisje-met-tuintje, dan doemt het perspectief van Los Angeles op.

HET THEMA van de Boekenweek heeft de openbare discussie daarover nu een paar nieuwe invalshoeken voorgespiegeld. De vragen daarbij zijn: hoe kunstmatig mag onze natuur (of beter: onze tuintjes en parken) zijn, hoe verplaatsen we ons straks van A naar B en welke concessies zijn we bereid te doen voor de economische groei zonder welke Nederland-Distributieland niet kan bestaan?

Schrijvers hebben op dergelijke vragen uiteraard niet een sluitend antwoord. Ze willen dat vaak ook niet, omdat literatuur ook andere ideeën herbergt dan louter maatschappelijke. Maar ze kunnen in hun boeken, variërend van romans tot non-fictie, wel de contouren van een toekomst schetsen.

Dat op zichzelf is geen overbodige luxe. In Den Haag wordt al twee kabinetperiodes niet meer diepgaand nagedacht over ruimtelijke ordening, concludeerde de Groningse PvdA-wethouder Willem Smink enkele weken geleden in een radioprogramma. Hij doelde daarbij op zijn eigen partij, die sinds 1989 twee ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (Alders en De Boer) heeft mogen leveren.

Als het thema van de Boekenweek van dit jaar zelfs maar een klein beetje bijdraagt aan een voorzichtige kentering op de prioriteitenlijstjes van de politieke partijen, kan dat van betekenis zijn voor het panorama van Nederland.

Montignac beheerst boeken-tophonderd

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

De tophonderd van best verkochte boeken bevestigt wat velen al enigszins vermoedden: Nederland is massaal aan de lijn en doet dat volgens de principes van dieetkoning Michel Montignac. Zijn boek *Ik ben slank want ik eet!* ging vorig jaar liefst 370 duizend keer van de hand, en is daarmee op afstand het best verkochte boek van 1997.

Goede tweede op de maandag gepresenteerde lijst van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) heet *Slank & Snel* van Ria Tummers, ook over het Montignac-dieet. In totaal staan zeven Montignac-boeken bij de eerste honderd.

Uit de categorie romans en verhalenbundels staan 22 boeken bij de eerste honderd op de lijst, inclusief zeven vertalingen en vier heruitgaven. Nederlandse schrijvers leverden elf nieuwe titels voor de bestsellerlijst, waaronder *Het Geheim* van Anna Enquist (zesde), *De ontdekking van de hemel* van Harry Mulisch en *Figuranten* van Arnon Grunberg.

Uit cijfers van de Stichting Speurwerk blijkt dat de afzet van het algemene boek vorig jaar 6 tot 8 procent is gestegen naar 39 miljoen exemplaren. De gegevens doorbreken volgens CPNB-directeur H. Kraima enkele sterke vooroordelen. Zoals die over bestsellers (meer dan 25 duizend verkochte exemplaren), die de verkoop van al die andere juweeltjes in de weg zouden zitten. Maar de bestsellers zijn goed voor 'hooguit 15 procent' van de verkoop, aldus Kraima.

Ook pockets, de paperbacks tot vijftien gulden, gaan volgens Kraima minder goed dan vaak gedacht. Alleen de goedkope uitgave van Peter Høegs *Smilla's gevoel voor sneeuw* haalde de tophonderdlijst. Onder kinderen is het griezelboek nog niet zo populair, dat het de boeken van Annie M.G. Schmidt heeft verdreven. De avonturen van *Jip en Janneke* staan er zes keer in, en ook *Pluk van de Petteflet* blijft een topper.

Van de hype die vorig jaar tijdens de Boekenweek ontstond rond het thema God, is in het jaaroverzicht bijna niets terug te zien. Op *Het verhaal gaat...* van Nico ter Linden na: staat op nummer 49.

De bekendmaking van de tophonderd van de CPNB viel samen met de presentatie van het geschenk en het essay van de komende Boekenweek, die van 11 tot en met 21 maart wordt gehouden onder het motto 'Panorama Nederland. Stad en land in proza en poëzie'. Arnon Grunberg schreef als jongste auteur van het boekenweekgeschenk 96 pagina's onder de titel *De heilige Antonio*, in een reproductie van 701 duizend exemplaren, zestigduizend meer dan vorig jaar.

Grunberg was voor de presentatie uit New York gekomen. Hij zei nog maar eens dat hij geen schrijver is geworden om de wereld te verbeteren. Grunberg schrijft vooral 'om er zelf beter van te worden'.

Geert Mak schreef het essay *Het ontsnapte land*. Hij deed de reis over die zijn vader in 1912 maakte van Schiedam naar Zaandam, en beschreef de veranderingen in het landschap.

Boeken vreten,
daar heeft die
Montignac geen
bezwaar tegen

Montignac
gigantische
bestseller

Ooit komen we
allemaal op ons
streefgewicht

Jeugd bekroont boek over pesten

Een jury van bijna 3600 twaalf- tot zestienjarigen heeft het boek *Spijt!* van Carry Slee (48) gistermiddag bekroond met de pas ingestelde Prijs van de Jonge Jury. Het boek gaat over pesten van een kind op de middelbare school, waarna het verdrinkt. Daarna krijgen de puberale pestkoppen 'Spijt!'. Aan de prijs is geen geldbedrag verbonden. De winnares moet het doen met de eer en een trofee. Foto ANP

Laatste week 'Jonge Jury'

LISSE - Met ingang van vorig jaar is de Jonge Jury in het leven geroepen. De Jonge Jury is bedoeld voor kinderen van 12 t/m 15 jaar. Er kan via de middelbare scholen meegedaan worden en natuurlijk via de openbare bibliotheek.

In de bibliotheek aan de Vuursteeglaan zijn de boeken, voorzien van het etiket "De Jonge Jury 1998", op de jeugdafdeling in een kast bijeengezet. Het zijn verschillende soorten boeken, die beschreven worden in de SYPRAB-gids ('Shock your parents read a book'). Deelnemers ontvangen deze informatieve gids bij het inlichtingenbureau.

In ongeveer 150 titels krijgt men een goed overzicht van mooie leesboeken voor kinderen van 12 tot 16 jaar. Van deze titels dingen 75 boeken, die in 1995 en 1996 verschenen zijn, mee naar de Prijs van de Jonge Jury. Er is veel keus: over vriendschap, liefde, fantasy, avontuur, historie, spanning, enz. Door middel van een deelnameformulier bij het inlichtingenbureau kan men de persoonlijke top 5 opgeven. De landelijke actie loopt tot 31 januari. De keus van de tieners wordt in februari bekendgemaakt. Met ingang van 1 februari kunnen kinderen van 6 t/m 12 jaar tot 1 juni weer meedoen met de Ned. Kinderjury.

Vijf nominaties voor het beste jeugdboek

AMSTERDAM (ANP) - Simone van der Vlugt (*De Amulet*), Lieneke Dijkzeul (*Kortsluiting*), Kersti Scheen (*Maanmeisje*), Thea Beckman (*Saartje Tadema*) en Carry Slee (*Spijt!*) maken kans op de prijs voor het beste jeugdboek die op 2 maart voor het eerst wordt toegekend. Drieduizend jongeren van 12 tot en met 15 jaar selecteerden hun boeken uit het aanbod van de afgelopen twee jaar.

De Prijs van de Jonge Jury 1998 haakt in op het succes van de Kinderjury. Daaraan deden vorig jaar, bij de tiende editie, 50.000 kinderen mee. Dat deed de Stichting Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek (CPNB), het Nederlands Bibliotheek- en Lectorium, de NPS en de Stichting Schrijvers School Samenleving besluiten de onderbouw van het voortgezet onderwijs een eigen jury te geven.

▲ Vice-voorzitter van de Stichting CPNB Theo van Meijel feliciteert Anne Provoost met haar prijs. Foto:DCP

Gouden Zoen voor Anne Provoost

■ **AMSTERDAM (ANP)** - De Gouden Zoen van dit jaar, de prijs voor het beste boek voor 12- tot 15-jarigen, is gistermiddag in Amsterdam uitgereikt aan Anne Provoost.

Ze kreeg de Gouden Zoen (een bedrag van 3000 gulden van de Stichting Collectieve

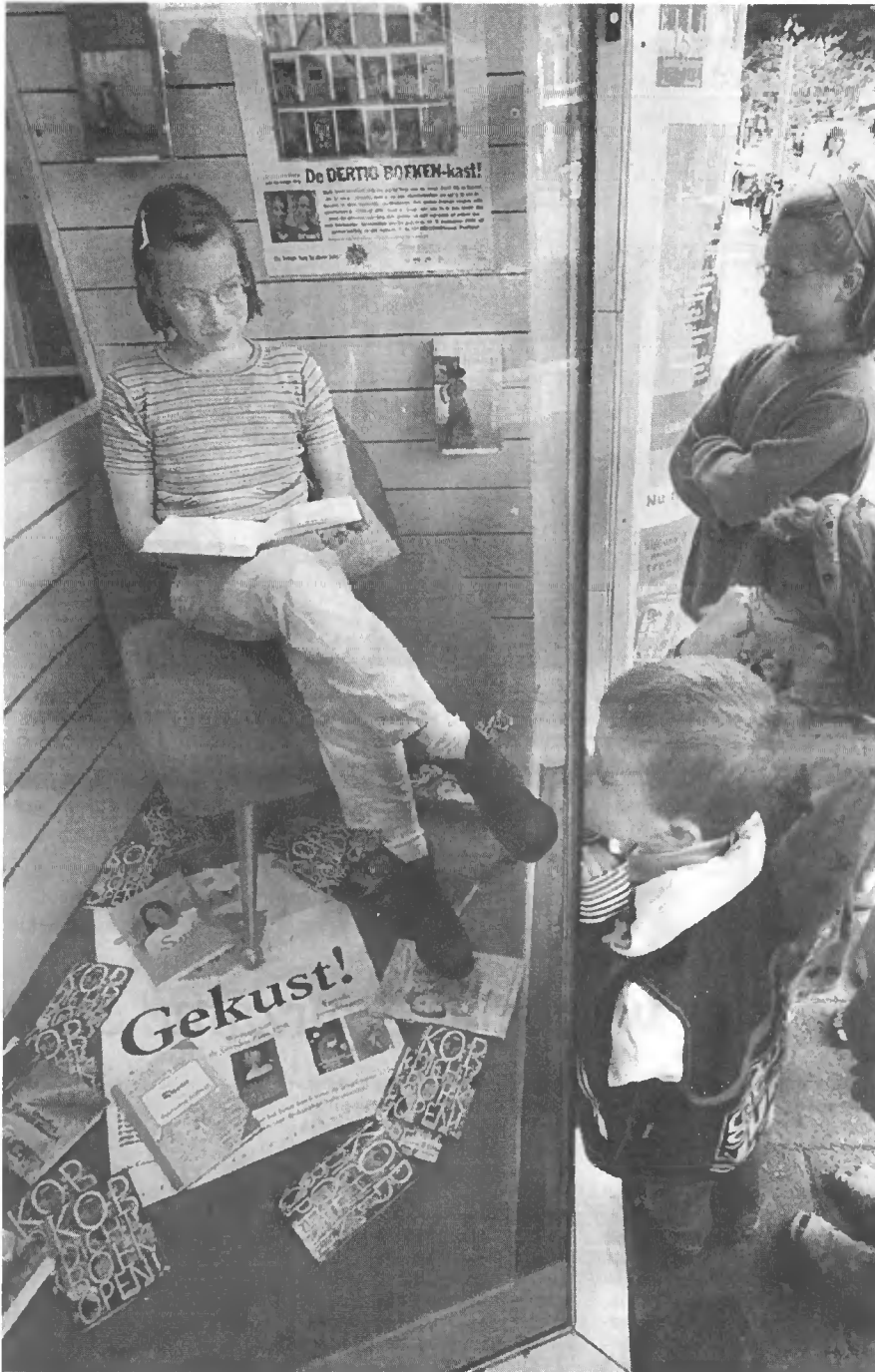
Propaganda van het Nederlandse Boek CPNB) voor haar *De Roos en het Zwijn*, een boek dat ze baseerde op het beroemde sprookje *De Schone en het Beest*. *De Roos en het Zwijn* werd in Vlaanderen al onderscheiden met de Boekenleeuw.

Het was dinsdag de tweede

keer dat de Gouden Zoen werd toegekend.

Zilveren Zoenen (legpenningen) waren er voor *Waan-zinnige wereld* van de Deense Kim Fupz, eerder uitgeroepen tot het beste jeugdboek van Scandinavië, en voor *Balthasar* van de Vlaming Henri van Daele.

Levende leesetalages

AMSTERDAM • Met levende leesetalages, zoals deze in Den Haag, is de stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek gisteren haar jeugdboekencampagne '98/'99 begonnen. In de etalages, die ook waren ingericht in Utrecht en Amhem, jureerden jongeren jeugdboeken. De Gouden Zoen van dit jaar, de prijs voor het beste boek voor

12- tot 15-jarigen, is gistermiddag in Amsterdam uitgereikt aan Anne Provoost. Ze kreeg de Gouden Zoen (een bedrag van 3.000 gulden) voor haar 'De Roos en het Zwijn', een boek dat ze baseerde op het beroemde sprookje 'De Schone en het Beest'. Het boek werd in Vlaanderen al onderscheiden met de Boekenleeuw. Het was dinsdag

de tweede keer dat de Gouden Zoen werd toegekend. Zilveren Zoenen (legpenningen) waren er voor 'Waanzinnige wereld' van de Deense Kim Fupz, eerder uitgeroepen tot het beste jeugdboek van Scandinavië, en voor 'Balthasar' van de Vlaming Henri van Daele. *FOTO KOEN SUYK/ANP*

Gouden Griffel-winnaar Wim Hofman en Gouden Penseel-winnares Margriet Heymans vergelijken hun trofeeën. (GPD/Phil Nijhuis)

Bekroonde kinderboeken naar achterstandsscholen

GPD
Amsterdam

Staatssecretaris Rick van der Ploeg van cultuur stuurt 500 achterstandsscholen in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag de tien boeken die zijn bekroond met de Gouden en Zilveren Griffels en Penselen 1998. Van der Ploeg maakte zijn cadeau gistermiddag in Amsterdam bekend tijdens de uitreiking van de prijzen voor de beste kinderboeken van het voorafgaande jaar.

De Gouden en Zilveren Griffels en Penselen werden een kwart eeuw geleden in het leven geroepen door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB). De uitreiking gaat traditiegetrouw vooraf aan de opening

van de Kinderboekenweek. Van 7 tot en met 17 oktober staat dit jaar overal in het land het thema 'Van rijm tot rap' centraal.

Bij de presentatie van zijn eadeau toonde Van der Ploeg zich bezorgd over het resultaat van een leesonderzoek onder kinderen. Afgelopen week werd bekend dat twaalfjarigen buiten schooltijd gemiddeld maar vier minuten per dag lezen. Volgens de staatssecretaris is zijn keus op de vier grote steden gevallen omdat ongeveer 40 procent van de bevolking daar een niet-Nederlandse culturele achtergrond heeft. De kinderen uit deze groep zijn over het algemeen van huis uit niet gewend te lezen. Scholen kunnen hen daarbij helpen. Van der Ploeg verwacht dat het pakket bekroonde boeken in elk geval 'een waardevolle aanvulling voor de

schoolbibliotheek of leesplank zal zijn'.

Het Gouden Penseel van dit jaar ging naar Margriet Heymans voor 'De Wezen van Woesteland' en de Gouden Griffel naar Wim Hofman voor 'Zwart als Inkt', een navertelling van het sprookje over Sneeuw-witje.

Er waren ook zilveren griffels voor onder anderen Imme Dros (voor 'Dit is het huis bij de kromme boom'), Wolf Erlbruch (voor 'Mevrouw Meijer, de merel'), Hans Hagen ('De kat en de adelaar'), Philip Mechanicus ('De vrolijke keuken') en Babet van Ogrtop en Liesbet Ruben ('Mario houdt van Olimpia'). De Zilveren Penselen gingen naar Wolf Erlbruch (eveneens voor 'Mevrouw Meijer, de merel') en H elene Riff ('Hoe papa zijn oude tante vermoordde').

■ Een 'mummie' neemt voor de in New York wonende kinderboekenschrijfster Stine de eerste prijs in ontvangst.

© ANP

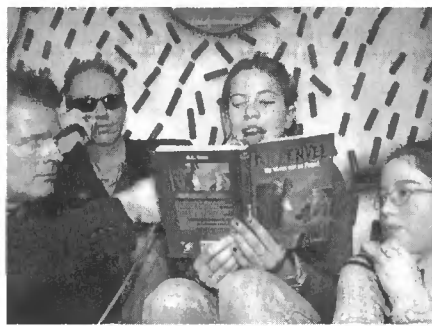
De Vloek van de Farao bekroond

AMSTERDAM – De Vloek van de Farao van de Amerikaanse kinderboekenschrijfster R.L. Stine is gisteren bekroond met de Venz. Kinderboekprijs 1998. Het was met 20.576 exemplaren het best verkochte kinderboek dat vorig jaar uitkwam. Namens de in New York wonende Stine nam een 'mummie' de prijs in ontvangst.

Dat gebeurde in Amsterdam bij de start van de stemperiode voor de elfde editie van de Nederlandse Kinderjury. Alle kinderen tussen 6 en 12 jaar kunnen van 1 februari tot 1 juni aangeven welke vijf boeken uit 1997 zij het leukste of het mooiste vonden. Vorig jaar deden ruim 48.000 kinderen mee. Welk boek dit jaar de prijs van de Nederlandse Kinderjury wint, wordt op 27 juni bekend.

De bekendmaking van de Venz. Kinderboekprijs is gebaseerd op een overzicht van de honderd best verkochte kinderboeken van 1997. In de categorie tot zes jaar ging 'Piep zei de muis' van Carry Slee en Dagmar Stam het meest over de toonbank. De thriller 'Alleen in huis' van Sinclair Smith vond in de categorie 13 t/m 16 jaar het gretigst aftrek. Bij de boeken voor kinderen tussen 6 en 9 jaar gold dat voor de nieuwe verzamelde sprookjes van Annie M.G. Schmidt 'Mischien wel echt gebeurd'.

Het winnende boek van R.L. Stine is een griezelverhaal over een jongen die een aantal mummies tot leven ziet komen. Van Stine's boeken zijn al 90 miljoen exemplaren over de hele wereld verkocht.

■ Tijdens de prijsuitreiking in Amsterdam wordt voorgelezen uit het winnende boek.

© ANP

POP & JEUGD

KINDERJURY GEZOCHT

Deze zaterdag start de Nederlandse Kinderjury 1998. Ben je tussen de zes en zestien jaar, dan kan jij er ook aan meedoen. Lees dan tussen 1 februari en 1 juni maximaal vijf boeken die in 1996 voor het eerst zijn verschenen. In die boeken staat voorin het vignet afgebeeld dat ook bij dit stukje staat afgedrukt. De Nederlandse Kinderjury 1998 geeft in drie leeftijdscategorieën een prijs. Vorig jaar deden er ruim 50.000 kinderen mee. Toen wonnen Jacques Vriens met *Meester Jaap* (6 t/m 9 jaar), Paul van Loon met *De griezelbus 3* (10 t/m 12 jaar) en Carry Slee met *Spijt!* (13 t/m 16 jaar). In elke bibliotheek ligt een deelnameformulier voor je klaar. Op 27 juni zal de NPS weer de prijsuitreiking van de Kinderjury uitzenden.

Jury leest 1700 boeken

ALPHEN - De Alphense Kinderjury heeft dit jaar meer gelezen dan vorig jaar.

De 310 kinderen tussen de zes en twaalf jaar die aan de beoordeling van kinderboeken meededen, leverden in totaal 1700 beoordelingsformulieren in. Vorig jaar werden 1300 formulieren ingeleverd. Evenals vorig jaar versloot Ariëla Loupatty de meeste boeken.

Zij las en beoordeelde 73 boeken. Zij werd daarmee ere-kinderjurylid.

Het boek dat door de Alphense Kinderjury als beste werd beoordeeld is *Meester Jaap doet het weer* van Jacques Vriens. De schrijver krijgt woensdag 1 juli de bijbehorende prijs. Om 14.00 uur zal hij die in boekhandel Haasbeek in ontvangst nemen. Hij vertelt dan ook over zijn boek.

Meer lezers voor prijzen Kinderjury

AMSTERDAM – Ruim 53.000 kinderen hebben dit jaar boeken gelezen voor de Nederlandse Kinderjury die prijzen uitdeelt voor de beste kinderboeken. Dat is ruim tien procent meer dan in 1997, toen bij de tiende editie 48.000 lezertjes deelnamen.

De stijging is opmerkelijk, omdat de leeftijdsgrens was beperkt van zestien tot twaalf jaar.

Ieder kind van zes tot twaalf jaar kon een stem uitbrengen op maximaal vijf boeken die vorig jaar voor het eerst verschenen. In totaal zijn dit jaar tien boeken genomineerd, verdeeld over twee leeftijdscategorieën. De winnende boeken worden 27 juni bekendgemaakt. Onder de genomineerden zijn de Kinderjury-lievelingen Paul van Loon, Carry Slee en Jacques Vriens.

De Stichting Nederlandse Kinderjury is een initiatief van de Stichting CPNB, het Nederlands Bibliotheek en Lectuur Centrum en de Nederlandse Programma Stichting. (ANP)

KINDERJURY 1998:

Kiezen tussen griezelen en realisme

door THEA DETIGER

Tussen de duizenden boeken, die staan opgeslagen in het Centraal Boekhuis in Culemborg, worden zaterdagmiddag de schrijvers bekendgemaakt die volgens de Nederlandse Kinderjury het leukste boek van het afgelopen jaar hebben geschreven. De NPS zendt 'De Nederlandse Kinderjury' uit op zaterdagmiddag, Ned. 3, 17.00 uur.

Net als vorig jaar staan de griezelboeken hoog genoteerd. 'Dolfje Weerwolfje' van Paul van Loon staat zowel in de categorie 6-9 genomineerd als bij 10-12 jaar. De Amerikaanse schrijver R.L. Stine van de populaire Kippenvel-reeks staat genomineerd met 'Kijk niet in de spiegel' en voor het eerst in de geschiedenis van de Kinderjury is een Kinderboekenweekgeschenk uitverkoren: 'LYC-DROP' van Paul van Loon.

R.L. Stine, die maar liefst 3 à 4 griezelboeken per maand schrijft (of zit er een heel

schrijversteam achter zoals boze tongen beweren?), kon niet naar Nederland komen en liet zich vertegenwoordigen door Marion van de Coolwijk van uitgeverij Kluitman, die zelf de detective-serie De Vier Speur-neuzen schrijft. In een open brief aan de Kinderjury schreef hij dat hij vroeger graag boeken las over verre vreemde landen zoals Nederland en dat hij nooit had durven dromen daar ooit een veelgelezen schrijver te zullen worden. In het najaar kunnen de liefhebbers weer twee nieuwe Kippenvel-boeken verwachten. Evenals het 'Weerwolvenboek' van Paul van Loon. Zijn 'Griezelbus 4' ligt nu al in de winkel.

In de jongste categorie scoren de school en het voetbalveld hoog. 'Help! Juf is verliefd' van Carry Slee, 'Meester Jaap doet het weer' van Jacques Vriens, en 'Aanvallen!' van Vivian den Hollander. Van

■ Wie wordt de winnaar? Rindert Kromhout, Paul van Loon, Vivian den Hollander, Carry Slee of Jacques Vriens (vlnr). Kanshebber R.L. Stine staat niet op de foto.

FOTO: GERLINDE DE GEUS

Jacques Vriens, die in de hoogste categorie ook genomineerd staat met de historische roman 'Weg uit de Peel', verschijnt in de Kinderboekenweek weer een nieuw deel: 'Meester Jaap gaat nooit verloren'. Van Vivian den Hollander, onderwijzeres in Gouda en moeder van een voetballende tweeling (een jongen en een meisje) is na 'Goal' en 'Aanvallen' net weer een nieuw voetbalboekje verschenen: 'Kampioenen!'. „Ik ben helemaal in de ban van voetballen geraakt”, zegt ze.

De enige in het gezelschap met een sprookjesachtig fantasieverhaal is Rindert Kromhout. In 'De Billenbijters' kunnen de lezertjes afdalen in het

riool en allerlei daar levende dieren ontmoeten. Het nieuwste boek van deze voormalige kleuterleider 'Meester Max en de minimonsters' speelt zich af in een kleuterklas. Eén van de aanwezige kinderen bij de uitreiking vertelt dat ze in plaats van griezel en fantasie liever boeken leest die echt kunnen gebeuren. 'Pijnstillers' van Carry Slee bijvoorbeeld over een jongen wiens moeder doodgaat aan een tumor. Haar boek 'Spijt!' over pesten werd vorig jaar door de Kinderjury bekroond en inmiddels ligt 'Afblijven' alweer in de winkel

over een meisje dat verslaafd raakt aan de XTC-pillen. Onderwete probleemboeken? Nee, zegt de uitgever, maatschappelijk georiënteerde romans waarin ook vriendschap, het leven op school en het eerste vriendje een rol spelen.

Prijs voor Paul van Loon en Carry Slee

Paul van Loon en Carry Slee hebben de beste kinderboeken van het jaar geschreven. Dat vindt de Nederlandse Kinderjury, die dit jaar uit bijna 55.000 kinderen bestond. De kinderen konden alleen boeken kiezen die vorig jaar voor het eerst verschenen. Nummer één bij de kinderen van zes tot en met negen jaar werd *Dolfje Weerwolfje* van Paul van Loon. Nummer één bij de kinderen van tien tot en met twaalf jaar werd *Pijnstillers* van Carry Slee.

Het was voor Paul van Loon en Carry Slee niet de eerste keer. Carry Slee won de prijs van de Nederlandse Kinderjury al drie keer eerder.

In '92 met *Verdriet met Mayo-naise*, in '94 met *Ridder Schijtebroek* en in '97 met *Spijt!* Paul van Loon won in '96 met *Meester Kikker* en *Nooit de burenbijten* en in '97 met *De Griezelbus 3*.

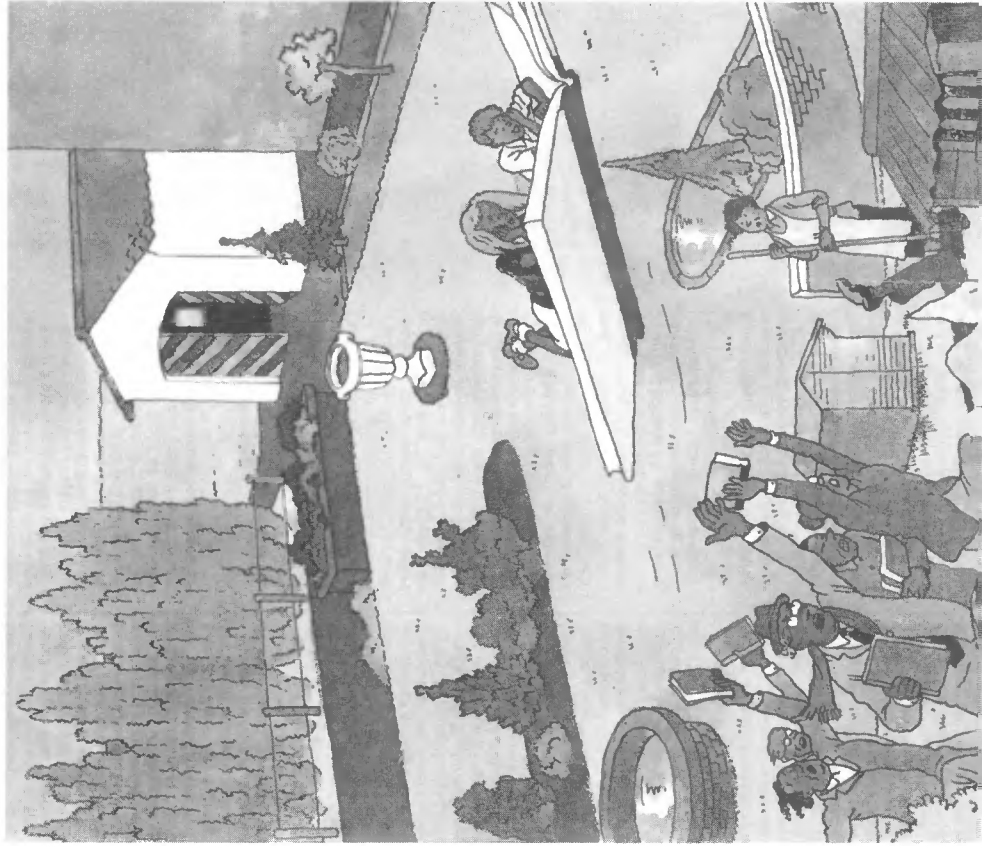
Bescherm ons kroost tegen het goede boek

Naast bekroonde kinderboeken, heb je geminachte kinderboeken. Critici veroordelen al ruim een eeuw stelselmatig boeken die kinderen het liefst lezen. Dat maakt de roep tijdens de Kinderboekenweek om het 'leesplezier' bij kinderen te bevorderen, hypocriet.

Het lezende kind is al ruim een eeuw een bedreigde diersoort. Dat het nu, vlak na Wereldlerendag (4 oktober), tijdens de Kinderboekenweek alle aandacht krijgt en vertoeteld wordt, ligt dan ook voor de hand.

Koop onze boeken, roepen de uitgevers in koor naar de kinderen (en hun ouders, die betalen moeten). Lees onze boeken, brommen de schrijvers. Leen onze boeken, waken de bibliotheken. De Kinderboekenweek is een reidans rond het lezende kind, een spetterende tiendaagse manifestatie om het kind te verdedigen tot het geschreven woord. Vandaar de feestelijke prijsuitreikingen aan bekroonde kinderboekentanten.

Kinderboekenweek feest der leesverpesters

miljoen boeken over de toonbank, dus om te zeggen dat Nederlandse kinderen die boeken met plezier lezen, is haast een understatement. De Kamelion-boeken zijn verslonden, en de Kamelion wordt door volwassen Nederlanders onder de vijftig als hun favoriete kinderboek aangeduid (onderzoek Trendbox, 1998).

'Burgerlijk', 'lichtmatig' en 'ongemanipereerd' vonden de critici de reeks. In het blad *Jeugd in school en wereld* werd in 1978 het arbeidselthos van de hoofdpersonen ernstig aangevallen: dat de vader in de serie, de smid Klinkhamer altijd maar hard werkt, en zijn

hoofdstuk bestaat uit een verantwoord, een verontschuldiging, bijna, waarom hij toch over dit soort boekjes schrijft: 'Nog sterker dan bij het historische jeugdboek dringt zich de vraag op of dit genre niet bij uitstek een triviale genre is en derhalve niet waard om genoemd te worden', stelt hij. Deze boeken die kinderen het liefst lezen, horen dus eigenlijk helemaal niet op 'de hele Bijbelbontse berg, dat valt uit Bekkerings woorden wel op te maken.

Het zijn louter clichématige opgezette boeken, deze serieboekjes, geschreven volgens het principe: De Goede Afloop Vertragen, stelt Bekke-

Lang leve alle kinderboeken

Judith Eiselin

Waar blijft de P.C. Hooftprijs voor Toon Kortooms? Wanneer wordt *Fatale Vlam*, deel honderdenzoveel van de Intereeks, genomineerd voor een literaire onderscheiding? Waar blijft in kranten en weekbladen de aandacht voor streekromans, voor avonturenseries, sciense fictionboekjes en doktersromans? Het gros van de Nederlandse volwassen leest geen Shakspeare of Goethe of Dante, maar haalt zijn 'leesplezier' uitsluitend uit dit soort genrem voor. Niemand die zich erover opwindt.

En dan nu het kinderboek een vorm van literatuur waarvoor volgens Paul Steenhuis ('Bescherm ons kroost tegen het goede kinderboek') hele andere inspanningen gelden. Wie de recensenten in kinderboeken bij de krenten uit de pap wil halen en zijn ene stukje Pir wekt reageert voorleesmeesters bijzonders. Weg met de bibliothecaris die zich bejvert kinderen iets anders dan wat ze vanzelf al kiezen, aan te reken. Schande over de leerkracht die voorleest uit een boek met 'doorvolwassen geprezen inhoudelijke of stilistische kwaliteiten'. Ommeensen zijn het deze 'leesbevoorwaarders', 'kinderhatters', 'leesverpeeters' op zijn minst.

Steenhuis trekt ten strijde tegen windmolens en oude koeien. Naar het verdierlijk soort leesbevoorwaarders dat volgens hem ons land bevoelt, van wie een kinderboek bijvoorbeeld niet goed zou mogen aflopen, is het met een kaarsje zoeken. Uit geen jeugdbibliothek zijn de door Steenhuis zo geliefde serieboeken verbannen. Geen indier, geen paardenmeisje, geen vampier of Hollands heldenkoppeltje in een plompe boot ontbreekt. De door Steenhuis genoemde grizeelboek van Paul van Loon, momenteel immers populair onder kinderen, wordt door de jeugdbibliotheken juist in groten getale aangeschaft. En terecht.

Met het dédain onder leesbevoorwaarders voor boeken als van Paul van

Loon valt het, anders dan Steenhuis suggereert, alleszins mee. Dat blijkt altem al uit de grote tentoonstelling die het Letterkundig Museum te Den Haag vorig jaar aan het genre grizeelboek wijdde. Van Loon schreef in 1997 bovendien het gratis boekje van de Kinderboekenweek. Niemand die dit veroordeelt. De perjaar wisselende keukenscheik doet recht aan alle verschillende genres die er in de (jeug)literatuur bestaan.

Ook uit andere leesbevooroderende betutteling van kinderen die Steenhuis zo verfoeit. Tijdens de Nationale Voorleesdag kiezen de deelnemers zelf hun boek. De een leest met holle stem voor uit Van Loon, de ander grizeel lever met Wim Holman. In handcri-

kingen aan ouders zoals de Voorleesgids, zijn alle genres kinderboeken vertegenwoordigd. Zo ook in het jaarlijksse gidsje voor jongeren S.Y.P.R.A.B (*Strook voor parents, read a book*), waarin pubers over hun lievelingsboeken vertellen.

Paul Steenhuis verzigt in zijn stuk het bestaan van de Kinderjury. Heel leesbevooroderend 'Nederland' bejvert zich jaar in, jaar uit voor de deename van zoveel mogelijk kinderen aan deze publieksprijzen. Kinderen in verschillende leeftijdscategorieën kiezen hun favoriete boek. De prijzen van de Kinderjury zijn alom bekend en krijgen veel aandacht in de media. Niemand die het belang ervan ontkent.

Naast de publieksprijzen bestaan er voor kinderboeken, net als voor overige literatuur, prijzen van vakjury's zo-

als de Gouden en Zilveren Griffiels. De afkomst van de verkiezingen verschilt een recensent. Dat is te zien aan de prijzen, maar Steenhuis wil het niet zien. De Gouden Griffel ging in 1997 bijvoorbeeld naar de huis-tuin-en-keuken-belevissen van het jongetje Robin door Sjoerd Kuiper. Goed geschreven huis-tuin-en-keuken-belevissen, dat wel.

Het lijkt nogal mee te vallen met de macht van al die met verboden zwaaiende leesbevoorwaarders, zo ze al bestaan. Uit bijvoorbeeld het aantal Kamelen-boeken dat sinds 1948 verkocht is (dertien miljoen) blijkt dat haast geen kind ze gemist kan hebben. Mocht Steenhuis alsnog wakker liggen van de gedachte aan alle zielige kinderen die opgescheept worden met uitsluitend boeken vol lagen en symbo-

len, dan doet hij er goed aan eens op te zoeken welke boeken de laatste jaren de Venz-prijs voor het best verkochte kinderboek wonnen. Kinderen worden helemaal niet weggehouden van wat ze zelf graag lezen.

Geen zinnig mens ontkent het plezier dan wel het nut dat serieboeken kinderen bieden. Dat is ook anders geweest, beweert Steenhuis terecht. Maar de tegenstemmen, die niet zo goed in elk jóvalsklonken, verzwijgt hij. Mensen als Godfried Bomans, Theo Thijssen en Guus Kuyfer, om er maar een paar te noemen.

De erftici die Steenhuis zo gretig eerteert, houden al zo'n jaar of twintig hun mond. Niemand die nog beweert dat kinderboeken middelen tot een maatschappijkritische opvoeding moeten zijn. Niemand die zich nog opwindt over het voortbestaan van het kapitalistisch systeem door denkpatronen in kinderboeken. Niemand die zich nog druk maakt over het al dan niet voorkomen van 'pikkies' in de jeugdliteratuur. Paul Steenhuis doet alsof dit soort kritiek zich tot schrijvers van serieboeken richtte, en incidenteel tot iemand als Annie M.G. Schmidt. Maar niemand ontkwam aan de gekte. Bijvoorbeeld ook Astrid Lindgren werd verkerkt: *De Geheerders* *Leeuwenhart* zou aanzetten tot escapisme of zelfs zelfmoord. Mensen met dit soort meningen worden inmiddels algemeen als bespottelijk beschouwd.

Paul Steenhuis besluit zijn artikel met de opmerking dat juist kinderen die serieboeken als *Arenddoog*, *de Kamelen* of grizeelboeken lezen, later naar Muisch, Reve of Plato zullen grijpen. Wie een 'verantwoord', bekrond kinderboek leest verkeert met andere woorden in groot gevaar. Voor ie het weet is een leshater geboren: misschien zelfs wel zo iemand die als volwassenen enkel Baantje of Kortooms of Konsalik leest! Steenhuis' stemmingmakerei is niet serius te nemen. Het levert hoogstens wat leesple-

zier op.

zighouden, zoals een bibliothecaris, een leerkracht, een boekhandelaar en een recensent. Dat is te zien aan de prijzen, maar Steenhuis wil het niet zien. De Gouden Griffel ging in 1997 bijvoorbeeld naar de huis-tuin-en-keuken-belevissen van het jongetje Robin door Sjoerd Kuiper. Goed geschreven huis-tuin-en-keuken-belevissen, dat wel.

Het lijkt nogal mee te vallen met de macht van al die met verboden zwaaiende leesbevoorwaarders, zo ze al bestaan. Uit bijvoorbeeld het aantal Kamelen-boeken dat sinds 1948 verkocht is (dertien miljoen) blijkt dat haast geen kind ze gemist kan hebben. Mocht Steenhuis alsnog wakker liggen van de gedachte aan alle zielige kinderen die opgescheept worden met uitsluitend boeken vol lagen en symbo-

len, dan doet hij er goed aan eens op te zoeken welke boeken de laatste jaren de Venz-prijs voor het best verkochte kinderboek wonnen. Kinderen worden helemaal niet weggehouden van wat ze zelf graag lezen.

Geen zinnig mens ontkent het plezier dan wel het nut dat serieboeken kinderen bieden. Dat is ook anders geweest, beweert Steenhuis terecht. Maar de tegenstemmen, die niet zo goed in elk jóvalsklonken, verzwijgt hij. Mensen als Godfried Bomans, Theo Thijssen en Guus Kuyfer, om er maar een paar te noemen.

De erftici die Steenhuis zo gretig eerteert, houden al zo'n jaar of twintig hun mond. Niemand die nog beweert dat kinderboeken middelen tot een maatschappijkritische opvoeding moeten zijn. Niemand die zich nog opwindt over het voortbestaan van het kapitalistisch systeem door denkpatronen in kinderboeken. Niemand die zich nog druk maakt over het al dan niet voorkomen van 'pikkies' in de jeugdliteratuur. Paul Steenhuis doet alsof dit soort kritiek zich tot schrijvers van serieboeken richtte, en incidenteel tot iemand als Annie M.G. Schmidt. Maar niemand ontkwam aan de gekte. Bijvoorbeeld ook Astrid Lindgren werd verkerkt: *De Geheerders* *Leeuwenhart* zou aanzetten tot escapisme of zelfs zelfmoord. Mensen met dit soort meningen worden inmiddels algemeen als bespottelijk beschouwd.

Paul Steenhuis besluit zijn artikel met de opmerking dat juist kinderen die serieboeken als *Arenddoog*, *de Kamelen* of grizeelboeken lezen, later naar Muisch, Reve of Plato zullen grijpen. Wie een 'verantwoord', bekrond kinderboek leest verkeert met andere woorden in groot gevaar. Voor ie het weet is een leshater geboren: misschien zelfs wel zo iemand die als volwassenen enkel Baantje of Kortooms of Konsalik leest! Steenhuis' stemmingmakerei is niet serius te nemen. Het levert hoogstens wat leesple-

zier op.

Judith Eiselin is recensente jeugdliteratuur van NRC Handelsblad en vorming lid van de Griffelijury.

Illustratie Mark Smeets

Onderschat het kind niet

Naast bekende romans, heb je gemiddelde fictie voor volwassenen. Critici verwijzen stelselmatig boeken die volwassenen het liefst lezen (-). Nog steeds regert de opvatting dat boeken die volwassenen met plezier lezen minderwaardig zijn. Ik parafraaser een paar zinnen uit het artikel dat Paul Steenhuis in deze krant schreef (Boeken, 9 oktober). De door hem gebruikte woorden 'kinderboeken en -kinderen' heb ik vervangen door 'romans/fictie en -volwassenen'.

Nu er 'volwassenen' staat in plaats van 'kinderen', zullen veel volwassenen zich niet aangeprikkeld voelen. Hebben zij alleen leesplezier met bijvoorbeeld de zeer veel verkochte Baantjerboeken?

Wie de uitgeverij van bibliotheken bekijkt, ziet dat allerlei soorten boeken voor volwassenen die zelden of nooit in de kraam worden besproken, het meest worden uitgeleend, veel meer dan de boeken die literatuur heeten en wel worden besproken. Wie naar oplagecijfers kijkt, ziet dat menig nummer besproken boek veel hogere oplagen haalt dan de best verkopende literatuur.

Er is dus, zou je zeggen, weinig verschil in leespraktijk tussen kinderen en volwassenen. Een heliboel lezen uit zichzelf geen boeken. Een heliboel lezen gemakkelijk te savouren boeken, die doorgaans met lectuur worden aangeduid en waarover verhoudingsgewijs zeer weinig wordt gereflecteerd in boekenbijlagen. Een wat minder groot, maar zichtbaarder deel leest boeken die tot de literatuur worden gerekend. En een klein deel leest literatuur die moeilijk wordt genoemd.

Het verschil zit in de manier waarop er tegenaan wordt gekeken. Ik heb nog nooit een volwassene horen beweren dat boeken zoals de Baantjerreeks worden gemaacht omdat 'volwassenen' zulke boeken 'het liefst' lezen, en de recensenten ze minder goed geschreven vinden. Als het om kinderboeken gaat is kwantiteit bijbaat een bewijs van

kwantiteit, en wordt abusievelijk gedacht dat boeken die als kwalitatief goed staan aangeschreven, geen leesplezier geven en niet worden verkocht. Paul Steenhuis durft er zelfs een bijzonder creatieve veronderstelling aan toe te voegen; dat kinderen die serieboeken als *Arendsoog*, de *Kameleon* of de grizeelboeken lezen, als volwassen eerder Mulsich, Reve of Plato zullen opslaan.

Om de barheid der enthousiastelingen die het kind zouden 'beschermen' tegen de boeken die zij het liefst lezen te illustreren, haalt Steenhuis historische gegevens aan, waarvan ik de relevantie voor de huidige discussie wil betwisten, tenzij men het – ik trek weer een parallel met de volwassenenliteratuur – nu nog relevant zou vinden om ditgeen aan te halen die, in de jaren vijftig vanuit de toemalige moraal de nieuwe romans aanvielen. Ook is het wat flauw om voor de zoveelste keer aan te komen met Jetta van Leeuwen (geen familie) en haar reusite op lip en Janneke, een extreem voorbeeld uit de jaren zeventig van hoe een discussie (geerd in Holland dan in het Zuiden van ons taalgebied) kan doorschieten naar drammerigheid. Overigens omschrijft Steenhuis Annie Schmidt als een om haar stijl bewierookte kinderboekenschrijfter. Dat ze nog steeds mateloos populair is, is genoegzaam bekend. Literair schrijven en veel gele-

zen worden kunnen (hoewel ze niet met elkaar in verband staan) dus best smengaan in kinderboeken. En literair schrijven en toch met moeite lijken te schrijven, dat gaat ook best. Hoe komt het dan toch dat er meer en meer geëerd wordt alsof het of het ene of het andere is. Tien jaar geleden was er niet zo'n groot verschil tussen de kinderjury's en de Griffioen, om maar even iets aan te halen wat vaak wordt aangehaald. Betrokken schrijvers zijn niet anders gaan schrijven. Wel hangen er nu top-honderds van bestverkochte kinderboeken in scholen. En steeds vaker praten mensen elkaar na dat er maar twee soorten kinderboeken zouden zijn: goed geschreven, maar te moeilijk, en populair maar niet goed geschreven. Dit doet geen recht aan de diversiteit van wat er verschijnt. Ik vind het zelfs iets verzieksdigs hebben.

Performance

Schrijvers gaan wel eens naar hun lezers toe. De laatste decennia is dat steeds gebruikelijker geworden. Schrijvers die daar niet van houden of hun eigen werk niet weten te brengen kunnen daar beter niet aan beginnen, maar wie er plezier in heeft op z'n tijd met kleine en grote lezers, heeft ruimte om haar stijl bewierookte kinderboekenschrijfter. Dat ze nog steeds mateloos populair is, is genoegzaam bekend. Literair schrijven en veel gele-

tel bestijden door elkaar, van jonge

De diversiteit van boek en jeugd

kinderen tot bejaarden. Soms voor volwassenen, soms voor kinderen. Als ik, potzie lees voor volwassenen, sta ik voor een voorgeselcteerde publiek van geïnteresseerden. Die gedragen zich doorgaans braaf en keurig.

Meestal hoeft je niet zo lang voor te lezen, en hoef je niets uit je hoofd te kennen, want ook al heb je geen oegcontact met de toehoorders, ze blijven toch wel luisteren, of ze doen alsof. Sta ik voor kinderen, dan is er doorgaans niets voorgeselcteerds aan. Met mijzelf en mijn hoeken sta ik bij voorbeeld voor stadskinderen die een paar talen, spreken en geen enkele goed (in volkse wijken van Den Haag, Brussel, Keulen) voor kinderen die kunnen daar beter niet aan beginnen, maar wie er plezier in heeft op z'n tijd van wat voor boek dan ook, omdat het een pesthekel hebben aan het lezen met kleine en grote lezers, heeft ruimte om haar stijl bewierookte kinderboekenschrijfter. Dat ze nog steeds mateloos populair is, is genoegzaam bekend. Literair schrijven en veel gele-

nend wordt; voor kinderen die vertelend dat ze met mijn boeken leven en ze almaar opnieuw lezen, en kinderen die vragen waarom ik niet 'gewoon' schrijf; voor kinderen die onder hun stoel liggen van het lachen, terwijl klasgenoten niet snappen wat er leuk is; voor kinderen die de grootste moeite hebben om vijf minuten stil te zitten op de vaak weinig comfortabele stoeljes. Kistjes of maten, waarop een volwassene ook geen uur rustig zou kunnen blijven zitten. En dan te merken dat je met een verhaal iets van die gestidrift kunt overbrengen, van wat je hebt geschreven en hoe; van het feit dat je ze stuk voor stuk als een stielijse mensen bij elkaar, een stellingtaalgeregel, wilt aanspreken, op hun taalgeregel, op hun verbeelding, op de minste die er nog is in hun hoofd. Dat kinderen die een pesthekel aan lezen hebben, toch een boek gaan proberen; dat Draaikaantjes gaan luisteren; dat die Antillaantjes wier thuisstaal op school te draschisch ondergesneuwd maakte terwille van het Nederlands, toch de moed hebben een vraag te formuleren, dat jouw taalplezier, hun taalplezier wordt (want daar is het overgrote doel juist gevoelig voor) dat iets van jouw manier om hen uit te dagen, om hen te raken, om hen uit te overkomen. Dat is veel harder werken dan leven tien minuten gedichten voorlezen van papier. En wie niet ge-

boeid wordt, houdt zich echt niet braaf. Wil je zoiets doen bij volwassenen, haal dan eens een willekeurig publick uit een warenhuis, bijvoorbeeld. Dat zal een heel andere literaire avondgeven.

Krokret met patat
Veel restaurants hebben als kindermenu kroket en frieten, of iets in die geest, alsof men er als vanzelfsprekend vanuit gaat dat kinderen daar het meeste plezier aan beleven. Mijn zoon hield op z'n zevende vooral van slakken in knoflookboter. Niet omdat ik dat uit oogpunt van culinaire opdringerij noodzakelijk achtte, maar omdat hij het ooit had gegeten en heel lekker vond. Een vriendje van hem durfde het niet te proeven. Hij at alleen de frieten, die er ook hij waren. Kan ook.

Nog steeds regert de opvatting, die schrijft Steenhuis, dat boeken die kinderen met plezier lezen, minder waard zijn. Wie het zo formuleert, zegt impliciet dat wat 'goed' geschreven boeken worden genoemd, geen leesplezier zouden geven, niet dat 'spannende en grappige' zouden kunnen bieden, dat kinderen willen hebben.

Over de jeugd wordt graag en misse gesproken. Ik had daar als kind een hekel aan. Over het vermeend gebrek

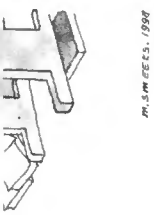
lang gepreacht, waarbij wel eens wordt vergeeten dat een nieuw medium, als Internet weer 'veel nieuw gelees' vraagt.

Grofweg zullen er zowel bij kinderen als volwassenen twee soorten lezers zijn, die zich ook nog in een perzoon kunnen verenigen: die van serieachtigwerk waarna verwachtingen zeker zullen worden ingelost, en waarna de taal verrouwd is, en die van een meer verrassend, onverwacht soort teksten, in taal die het gewone overstijgt. Beide soorten boeken hebben zowel voor kinderen als voor volwassenen bestaansrecht, maar het geeft volgens mijn geen pas om bij boeken voor volwassenen kwaliteit en kwantiteit wel en bij die voor kinderen niet als twee verschillende grootheden te zien, en te veel van tevoren te willen vastleggen wat voor 'kinderen' plezier is en wat ze nog niet aankunnen. Het lijkt of Steenhuis voor de kinderen opkomt, maar mijn inziens ontkenk hij de kracht van uitdaging en verrassing, onderschat hij hen, en ziet hij wel een een kuddeschapen, zij het wel een kuddie die in het wettige van deze tijd past.

Ik moet opeens denken aan een meisje, wier naam ik niet ken. Ik zag haar rondwandelen in een door de VPRO met aandacht en respect gemaakt televisieprogramma. Ze liep over een camping met een klein theaterje op wiesjes. Ze had decorstukken gemaakt en verhalen bedacht en daar gaf ze voorstellingen mee. Ze zag haar bij een paar volwassenen staan die niet goed keken naar wat ze had gemaakt maar wel voorbarig 'Keurig hoor' of zoiets riepen. Dat meisje zei voor de camera dat de kinderen die kwamen kijken 'het leuk vonden. Maar de volwassenen namen het niet serieus. Ze zei ze dat letterlijk, met die beargroefde barmsting van iemand die besefte dat ze werd gemaacht terwijl ze iets van het beste liet zien dat ze in staat was te maken om te geven.

Zijn het bepaald kinderboeken die worden gemaacht? Of kinderen?

Joke van Leeuwen is schrijfster van kinderboeken

PH. J. M. E. E. S., 1994

Omzet van jeugdboeken 95 miljoen

'Jantje zag eens pruimen hangen' heeft lekkere beat

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

Gewoon 'poëzie', als thema van de Kinderboekenweek (7-17 oktober), klinkt te stoffig, moeten ze bij de CPNB gedacht hebben. Dus werd het Van Rijn tot Rap en rapte Def P., zanger van Osdorp Posse, gisteren bij de presentatie in de Amsterdamse Nieuwe Kerk 'een van de meest funky gedichten van een achttiende-eeuwse rapper'. *Jantje zag eens pruimen hangen* heeft een lekkere beat.

De *evergreen* van Hieronijmus van Alphen (van wie onlangs een herdruk van alle gedichten verscheen) werd natuurlijk niet zomaar uitgekozen: Van Alphen is de eerste dichter die zich rechtstreeks tot kinderen richtte.

Van Rijn tot Rap: kinderpoëzie begint al bij de wiegeliedjes voor

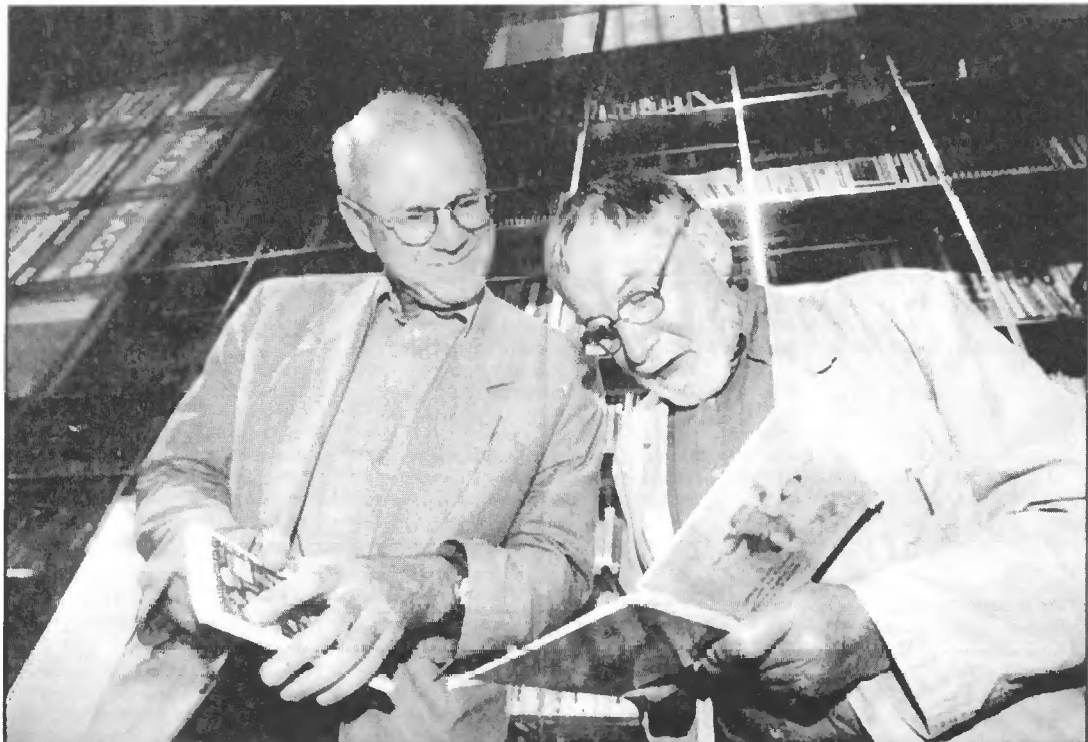
de allerkleinsten en dat komt de CPNB, de goed uit, want de stichting heeft een paar jaar geleden besloten zich in de kinderboekenweek meer te richten op kinderen van 0 tot 4 jaar. Voor hen maakt illustrator Piet Klaasse het kinderboekenweekprentenboekje, *Twee oren om te horen Twee ogen om te zien*, met illustraties bij rijmpjes en gedichten. Vooral zijn onwillige chimpansee bij Paul van Ostaijen *Berceuse presque nègre* ('De sjimpansee doet niet mee') is prachtig. Het prentenboek toont meteen dat ook poëzie voor volwassenen geschikt voor kinderen.

Het kinderboekenweekgeschenk is van Toon Tellegen, *Mijn avonturen door V. Swchwrm*, geïnspireerd, zei Tellegen, door een jongetje dat hem na een voorleessessie in het oor fluisterde óók schrijver te willen worden.

AMSTERDAM - Bij de presentatie van de Kinderboekenweek 1998, die van 7 tot en met 17 oktober wordt gehouden, regende het gisteren records. Bärbel Dorweiler, coördinator kinder- en jeugdboek van de Stichting CPNB, maakte gisteren in de Nieuwe Kerk in Amsterdam bekend dat de omzet aan kinderboeken vorig jaar naar 95 miljoen gulden is gestegen. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van de 50 miljoen in 1990.

Het aantal verkochte kinderboeken steeg met 83 procent van 3,6 miljoen naar 6,5 miljoen. Ter vergelijking: de verkoop van 'gewone' literatuur nam in dezelfde periode toe van 7,2 miljoen naar 8,8 miljoen exemplaren, een stijging met 21 procent.

Met een oplage van 293.000 exemplaren kon Dorweiler ook het Kinderboekenweekgeschenk 1998 van Toon Tellegen als record laten noteren. Van Paul van Loons *Lyc-drop* rolden vorig jaar nog 'slechts' 281.000 exemplaren van de persen. Tellegen beschrijft in *Mijn avonturen door V. Swchwrm* de avonturen van een elfjarig jongetje. Tijdens de Kinderboekenweek ligt het boek gratis klaar voor wie 19,50 gulden aan kinderboeken koopt. Het thema van de 44ste Kinderboekenweek is 'Van rijn tot rap - versjes, liedjes en gedichten'.

● AMSTERDAM - "Van Rijn tot Rap - versjes, liedjes, gedichten" is het motto van de 44e Kinderboekenweek, van 7 tot 17 oktober aanstaande. Toon Tellegen, schrijver van het Kinderboekenweekgeschenk "Mijn avonturen door V. Swchwrm", kijkt toe hoe illustrator Piet Klaasse een van zijn prentenboekjes signeert.

Foto ANP

JEUGDBOEKEN

Swchwrm wil schrijven

'Van Rijn tot Rap' is het thema van de komende Kinderboekenweek. Versjes vallen daaronder, liedjes, bakerrijmpjes, slaapliedjes, kietelliedjes, rap, gedichten, de boekjes van Dick Bruna - poëzie in de breedste zin van het woord. De CPNB, organisator van de boekenweek, wil zich meer richten op de jongste kinderen, tot een jaar of vier, en is zo vanzelf uitgekomen bij de liedjes en rijmpjes die voor de kleinsten hun eerste kennismaking met de mogelijkheden van taal vormen.

Piet Klaasse (80), die als docent aan de Rietveld Academie een hele generatie Nederlandse illustratoren opleidde, kreeg de opdracht voor het prentenboek dat tijdens de boekenweek voor een weggeefprijs te koop is. Bijna als vanzelf, zei hij tijdens de presentatie, kwam hij terecht bij kinderversjes waar hij met zijn 'oude handjes en oude ogen' tekeningen bij maakte. Ook gedichten die in eerste instantie voor volwassenen waren bedoeld, staan ertussen, ritmische, grappige gedichten van Jan Hanlo, Cees Buddingh', Jac. van Hattum en natuurlijk Paul van Ostaijen aan wiens gedicht 'Polonaise' de titel van het boekje is ontleend: *Twee oren om te horen Twee ogen om te zien*.

Een van de de mooiste illustraties is de onwillige chimpansee bij Paul van Ostaijens 'Berceuse presque nègre'. ('De sjimpansee doet niet mee/ Waarom doet de sjimpansee niet mee/ De sjimpansee/ is/ ziek van de zee/ Er gaat zoveel water in de zee/ Meent de sjimpansee.')

In een matrozenpakje zit de chimpansee in het natte zand koppig niet naar de kabbelende zee te kijken, terwijl achter hem vergeten speeltjes liggen en een verloren banaan.

Klaasse heeft een precieze, soms wat ouderwets aandoende stijl van tekenen (hoewel de kleine Jonas in de wallevis bepaald moderne kleren draagt), met veel kleuren en veel details. Een mooi uitgevoerd, fijn voorleesboekje.

Voor oudere kinderen schreef Toon Tellegen het kinderboekenweekgeschenk *Mijn avonturen met V. Swchwrm*. Het had Tellegen, zei hij bij de presentatie, moeite gekost dit bock, over een jongetje met een

De koningin vliegt langs.

ILLUSTRATIE UIT 'MIJN AVONTUREN DOOR V.SWCHWRM'

rare schuilnaam, te schrijven. 'Vaak dacht ik: laat ik maar weer over die- ren schrijven.' Maar de CPNB, zei hij, had hem dat expliciet verboden. En dus schreef Tellegen door, net als de jeugdige hoofdpersoon van zijn boekje.

Want V. Swchwrm wil schrijver worden, en al worstelt hij het hele eerste jaar van zijn loopbaan met een *writer's block*, hij blijft proberen, want 'de moed opgeven kan altijd nog'.

'Ik wilde schrijver worden', schrijft V. Swchwrm, in Tellegens droog-laconieke stijl. 'Ik dacht: als ik elke dag één bladzijde schrijf, dan schrijf ik elk jaar een boek van 365 bladzijden, en in een schrikkeljaar een van 366 bladzijden. Dat leek me genoeg voor een schrijver.'

Het is met al zijn malle avonturen een geslaagd, humoristisch boekje geworden, dit boekenweekgeschenk, het maakt dat je zin krijgt in meer verhalen van Toon Tellegen over mensen, over jongetjes, over een jongetje als V. Swchwrm.

De grillige tekeningen zijn van Marc Terstroet, wiens illustraties niet iedereen zullen aanspreken, maar die wel een bijzonder herkenbare stijl hanteert. Zijn rare tekeningen passen mooi bij de 'echte en bedachte' avonturen van het jongetje Swchwrm.

Ter gelegenheid van de kinderboe-

kenweek verscheen ook een compact disc, die tussen 7 en 17 oktober in de boekhandel ligt (voor f 14,95) en waarvoor Nederlandse artiesten een gedicht op muziek zetten. Dat leidt tot rapversies (door Def P. en Seda) van Hieronymus van Alphen, een wedstrijd in laagzingen van teksten van Buddingh' door Peter Zegveld (die 'De halvemaanvis' zingt) en Raymond van het Groenewoud (die 'De blauwbilgorgel' voor zijn rekening neemt). Kinderboekenmaakster Joke van Leeuwen blijkt behalve mooi schrijven en origineel tekenen ook nog eens prachtig jazzy te kunnen zingen (ze doet een eigen tekst). Maar het mooist is de 'Berensonate' van Mezzo Macho, die op schrift volstrekt onbegrijpelijk is, ('Xa ti bi di') en gezongen ineens een variatie op 'Ik zag twee beren' blijkt te zijn.

Hanneke de Klerck

Toon Tellegen: *Mijn avonturen door V. Swchwrm*.

Illustraties Marc Terstroet.

CPNB/Querido; 95 pagina's; tussen 7 en 17 oktober gratis bij aankoop van tenminste f 19,50 aan kinderboeken, daarna f 10,00.

ISBN 90 74336 42 6.

Piet Klaasse: *Twee oren om te horen Twee ogen om te zien*.

CPNB/Leopold; f 4,95.

ISBN 90 74336 43 4.

Kinderboekenweek

1998

cd pop

Diverse artiesten: Van rijm tot rap.
ISBN 9074336442

★★★★★

JE KUNT ER vergif op innemen: als Nederlandse artiesten zich storten op liedjes uit ons verleden, ontstaat er iets moois. Zingen in je moerstaal blijkt een ongekennde inspiratie aan te wakkeren als je dat niet dagelijks voor je beroep doet, bij voorbeeld als rockmuzikant.

Bij de Kinderboekenweek, die vanmiddag in Amsterdam wordt geopend, verschijnt de cd Van rijm tot rap. Nederlandse zangers, cabaretiërs en muzikanten zingen en rappen gedichten. Berinivrouw Marjolein Meijers doet Neeltje Maria Min, de Raggende Manne zingen Drs. P., Def P en Seda rappen Hiëronymus van Alphen, Raymond van het Groenewoud zingt Buddingh' en VOF de Kunst Dick Bruna.

Van rijm tot rap — er staat helaas maar 33 minuten muziek op — is een prachtplaat van het soort waarvan er veel meer gemaakt moeten worden. Op een eigentijdse, smaakvolle manier bewerken van recente en oude gedichten kunnen Nederlanders als geen ander. Just Enschedé en Boudewijn Spitz, de producenten van Van rijm tot rap, verdienen voor deze cd een Edison!

Zo gaat, zonder begeleiding, de Berenonate van Mezzo Macho: Xa twibidi bdoetje smedi, smedi... Jawel, 'k Zag twee beren. Prachtig! En net zo mooi is de Blauwbilgorgel van Buddingh' als die grommend wordt gezongen door Raymond van het Groenewoud. Of Ronald aan het stuur van R. de Rooy, bewerkt door Ronald Sniijders, vol Surinaamse warmte gerapt door zijn dochter Cherish. En heel stil zingt en speelt Meijers Kinderdroom van Neel Min. Kopen, die cd. Let wel, bij de boekwinkel. Hij kost f14,95.

Menno Schenke

Ook in 1998 is Pickwick Kindermelange hoofdsponsor van de Kinderboekenweek. Podium heeft in opdracht van Douwe Egberts Nederland een feestelijk educatief pakket ontwikkeld voor scholen.

Naast de ontwikkeling van het feestpakket organiseert Podium een ludieke voorstelling in boekhandels en bibliotheken: een grote theepot vertelt bekende versjes en rijmpjes aan de jongste kinderen en onderneemt allerlei spannende activiteiten. De start is in oktober 1998.

Carol Hessels,

Product Group manager

Douwe Egberts Nederland:

'Pickwick is een A-merk en bovendien marktleider. Om deze positie te bevestigen willen wij behalve de gebruikelijke marketing- en communicatieactiviteiten, die primair bedoeld zijn om de omzet te verhogen, ook andere middelen inzetten. Met educatieve communicatie kun je een brede boodschap naar je doelgroep overbrengen die het product overstijgt. Op deze manier win je sympathie voor je product, wat uiteindelijk je product weer ten goede komt.'

Van rijm tot rap op Kinderboekenweek-cd

Door **Françoise Ledeboer**

Op de cd 'Van rijm tot rap' borrelt water, brult een leeuw, toertert een bus en kreunt de blauwbilgorgel die eens aan de schorgel gaat sterven. De Stichting CPNB vroeg dertien artiesten voor de komende Kinderboekenweek een dierbaar kindergedicht of een voor jongeren toegankelijk gedicht voor volwassenen op muziek te zetten. Het resultaat klinkt als een klok: de cd prikkelt in sneltreinvaart de fantasie, ontroert en stemt gauw weer vrolijk door de humor in muziek en tekst.

De artiesten zorgen voor een reis door de tijd die begint met klassiekers van de 18de-eeuwer Hiëronymus van Alphen en eindigt met 20ste-eeuwers als C. Buddingh', en Drs. P. Het beluisteren van de veertien liedjes neemt in totaal iets langer dan een half uur in beslag en dat is vermoedelijk net kort genoeg om de aandacht van jonge luisteraars vast te houden. Raymond van het Groenewoud koos De blauwbilgorgel van Buddingh', het verrukkelijk absurde gedicht over het fantasedier dat voorafgaand aan zijn gekreun in de laatste strofe laat weten: 'Als ik niet wok of worgel, / Dan lig ik languit in de zon! / En knoester met mijn knezidon. / Rabon! Rabon! Rabon!' Dankzij Van het Groenewouds expressieve stem wordt de fantasie door dit nummer met-

een geprikkeld en zullen veel kinderen vast gaan bedenken hoe zo'n gorgel eruit zou kunnen zien. Ontroerend is de poëtische vertolking van Dick Bruna's Lieve oma Pluis door V.O.F. de Kunst. Oma Pluis is gestorven (nijntje was toch zo verdrietig/ nijntje had een dikke traan/ weet je waarom nijntje huilde?/ oma pluis was dood gegaan'). Nijntje wordt in dit nummer in zes van de twaalf coupletten vertolkt door de kleine Susina Havens en dat doet ze uitstekend.

Voor een verrassing zorgen ook De Raggende Manne, die het Het land is moe van Drs. P. in een lekkere rockversie brengen. Deze Boekenweek-ed zorgt zo op allerlei manieren voor ongelooflijk veel luisterplezier. En je weet maar nooit: wie weet gaan de komende tijd daardoor ook wat nieuwe ogen open voor de rijke schat aan kinderpoëzie.

Van rijm tot rap is vanaf de start van de Kinderboekenweek op 7 oktober, voor 14,95 gulden alleen te koop in de boekhandel.

Tekenaar Piet Klaasse heeft na Kinderboekenweek-prentenboekje de smaak van illustreren te pakken

'Kinderen worden vaak ontzettend onderschat'

Piet Klaasse (80) maakte de illustraties bij *Twee oren om te horen, twee ogen om te zien*, een zogenaemde 'premieboekje' voor peuters en kleuters dat tijdens de Kinderboekenweek te koop is voor de speciale actieprijzen van f 4,95. Voor hem was het werk een welkome afwisseling op het buiten schilderen naar de natuur. Want, meldt Klaasse: „Illustreren is uitademen.“

PREMIEBOEK • INTERVIEW

INGE VAN DEN BUNK/GPO

Twee oren om te horen, twee ogen om te zien, uitgeave CPNB. Te koop tijdens de Kinderboekenweek voor f 4,95. Recent werk van Piet Klaasse vanaf 11 okt. bij gesloten vanaf 23 april 1999 bij het Singer Museum in Laren.

Piet Klaasse kocht 33 jaar geleden een vervallen boerderij in Fiermes. De hoeve op de werd zijn huis (de verkansuul ge plek, met aan de prachti en weids uitzicht over de landerijen, achter een tuin van vijf duizend vierkante meter, vastgelegd in diverse metersgrote aquarellen. Ook de polders voor zijn dorp, schilderde Klaasse, met onderweils vakmanschap: het licht, de kleuren, de verte.

Aan de muren in de verbouwde bierderij hangt zijn werk. Piet Klaasse, tekenaar en aquarellist, tachtig jaar oud, is er jidel genoeg voor. Hij zegt het niet milde zelfspot. Aan zijn inbedwaring aan *Twee oren om te horen, twee ogen om te zien* (Kinderboekenweek) zijn uit de oude doos, met spiksplinter-nieuwe plaatjes erbij) zit een

grappige voorgeschiedenis vast, vertelt hij. Vorige zomer had ik een periode waarin ik tegen mezelf zei: Piet, waar ben je toch mee bezig. Altijd maar aan het schilderen naar waarneming. Dat maakte dat ik zo'n behoefte kreeg om mijn fantasie wat meer te laten werken. Toen dacht ik: ik ga illustraties bij voor de spoeid bij er een stuk of 24. Klaasse kon de kiel mee vol leggen. Bolk Henk Kranna op, van de CPNB, organisator van de Kinderboekenweek. Die kwam langs met collega Bård Dorweiler. „Ik zag meteen dat Klaasse kon tot zijn spijt lang niet alle 24 prenten kwijt in het kleine uitgaalje. De CPNB stuurde twee schatten van meiden die de keus bepaalden.

Hij gaat voor naar het atelier van de rest te laten zien, bijvoorbeeld een — al zegt hij het zelf — beeldige lenie-miene-mine-prent. Een kaaskop die tien pond grutton op de rug toort. En een fraaie kleine aquarell van drie oude wijfjes op een wankel bruggetje. Bij het oude Hollandse versje over het zwak

Piet Klaasse maakt onder meer metersgrote aquarellen van het landschap rond zijn boerderij, op de scheidslijn van polder en dorp.

FOTO • MARIE VAN DER KORT/CPO

zwak bruggetje. Het idee bloeide op toen hij vorig jaar een bijdrage maakte voor een cadeauboek voor Fiep Westendorp. „Piet, wat ben je toch eigenlijk

een illustrator, dacht ik toen.“ Illustreren is iets heel anders dan schilderen naar de natuur, legt hij uit. Rustiger. „Illustreren

landschapsschilderen, dat is zo'n ingewikkeld proces. Poser-impresionistisch keutelen. Dan roep ik vaak: Pietje, wat sta je toch te doen.“

Met illustreren overrechterd hij zijn eigen drempels. „Ik ben zo'n realist, ik heb de fantasie van zo'n stroomer versje nodig. Zoals ik vroeger de expressie van jazzmuziek gebruikte als polsstok om over mijn beperkingen heen te springen. Kinderrijmpjes hebben vaak een ontzettend mooie beeldtaal die niet voortkomt uit logica, maar uit de ie-wie-waait sieer. Als je heel kleine kinderen meiten recht op. Zelf zing ik nooit, zelfs niet in bad, maar ik kon zo al tien kinderversjes uit mijn eigen arsenaal opdippen.

Piet Klaasse gaf 39 jaar les. Eerst op het Monnesson Lyceum in Amsterdam, later aan de Rietveld Academie. Hij leidde bekende illustratoren als Lieta Postma, Tom Eyzenbach en Dieter en Ingrid Schubert op. Zelf werd hij vooral bekend als jazzmusicus. In 1984 verscheen zijn boek *Jan sesstien*, met tijdens optredens vastgelegde portretten.

Het werk aan het prentenboekje onderbrak Klaasse voor een reis naar India, waar hij tijgers schilderde. Vanaf de rug van een olifant. „Want tijgers weten instinctief dat ze van olifanten niets te duchten hebben. Maar een olifant moet overgehaald worden om dichtbij een

landchapsschilderen, dat is zo'n ingewikkeld proces. Poser-impresionistisch keutelen. Dan roep ik vaak: Pietje, wat sta je toch te doen.“

Met illustreren overrechterd hij zijn eigen drempels. „Ik ben zo'n realist, ik heb de fantasie van zo'n stroomer versje nodig. Zoals ik vroeger de expressie van jazzmuziek gebruikte als polsstok om over mijn beperkingen heen te springen. Kinderrijmpjes hebben vaak een ontzettend mooie beeldtaal die niet voortkomt uit logica, maar uit de ie-wie-waait sieer. Als je heel kleine kinderen meiten recht op. Zelf zing ik nooit, zelfs niet in bad, maar ik kon zo al tien kinderversjes uit mijn eigen arsenaal opdippen.

Piet Klaasse gaf 39 jaar les. Eerst op het Monnesson Lyceum in Amsterdam, later aan de Rietveld Academie. Hij leidde bekende illustratoren als Lieta Postma, Tom Eyzenbach en Dieter en Ingrid Schubert op. Zelf werd hij vooral bekend als jazzmusicus. In 1984 verscheen zijn boek *Jan sesstien*, met tijdens optredens vastgelegde portretten.

Het werk aan het prentenboekje onderbrak Klaasse voor een reis naar India, waar hij tijgers schilderde. Vanaf de rug van een olifant. „Want tijgers weten instinctief dat ze van olifanten niets te duchten hebben. Maar een olifant moet overgehaald worden om dichtbij een

landchapsschilderen, dat is zo'n ingewikkeld proces. Poser-impresionistisch keutelen. Dan roep ik vaak: Pietje, wat sta je toch te doen.“

Met illustreren overrechterd hij zijn eigen drempels. „Ik ben zo'n realist, ik heb de fantasie van zo'n stroomer versje nodig. Zoals ik vroeger de expressie van jazzmuziek gebruikte als polsstok om over mijn beperkingen heen te springen. Kinderrijmpjes hebben vaak een ontzettend mooie beeldtaal die niet voortkomt uit logica, maar uit de ie-wie-waait sieer. Als je heel kleine kinderen meiten recht op. Zelf zing ik nooit, zelfs niet in bad, maar ik kon zo al tien kinderversjes uit mijn eigen arsenaal opdippen.

Piet Klaasse gaf 39 jaar les. Eerst op het Monnesson Lyceum in Amsterdam, later aan de Rietveld Academie. Hij leidde bekende illustratoren als Lieta Postma, Tom Eyzenbach en Dieter en Ingrid Schubert op. Zelf werd hij vooral bekend als jazzmusicus. In 1984 verscheen zijn boek *Jan sesstien*, met tijdens optredens vastgelegde portretten.

Van Rijn tot Rap is het motto van de Kinderboekenweek 1998. Tot het einde van het feest, op 17 oktober, op deze pagina voor de jeugd elke dag een gedicht.

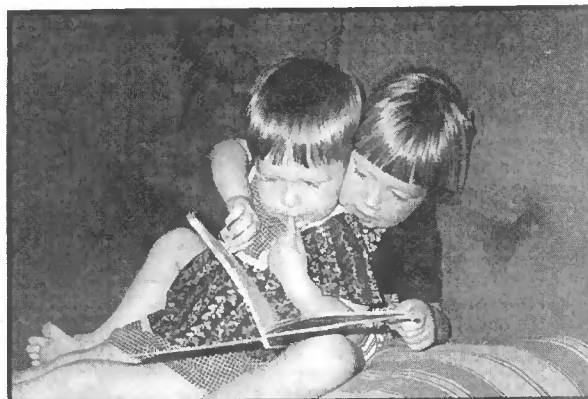

Aan mijn dode cavia

Lieve Pluis,
ik heb pas één keer
Lang zal je leven
voor je kunnen zingen,
en nu ben je verdrongen
in je nieuwe etensbak.
Mijn moeder zegt: zo gaat dat,
maar het denken aan jouw dood
is een jeukend ongemak.
Heb ik je te vaak vergeten?
Kwam ik nooit als jij me riep?
Had je een te grote dorst?

Lang zal je sterven.
Hieperdepiep.

Edward van de Vendel

Kinderen: op naar Plukker

„Ik lees en zap, van rijm tot rap,
ik ben pas zeven jaar;
bij Plukker kijk ik naar toneel,
ook voorlezen kan daar.

Het kinderboek staat weer centraal;
veel leuke dingen dus,
vertel het ook je ouders maar,
en aan je broer of zus.”

Kinderboekenweek: ook Wieringermeer

WIERINGERMEER — De openbare bibliotheek Wieringermeer houdt in de kinderboekenweek (van 7 tot 17 oktober) diverse activiteiten. In de bibliotheken van Wieringerwerf, Middenmeer en Slootdorp is rond het landelijke thema 'van rijm tot rap' een puzzel over poëzie en de kinderboekenweek op te lossen. Voor kinderen van 4 tot 8 jaar is er een kleurplaat, voor 8- tot 12-

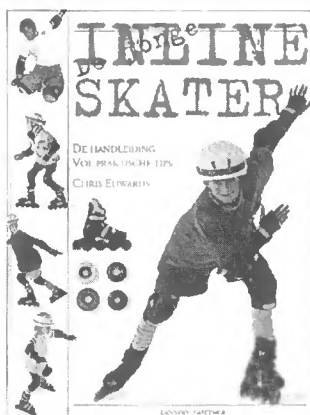
jarigen is een rebus gemaakt. Deze kunnen vanaf nu in de bibliotheken worden opgehaald. Met deze drie activiteiten is een prijsje te winnen. Op de laatste dag van de week worden de prijswinnaars bekendgemaakt. Tevens kunnen na die dag (de zeventiende oktober) de bekroonde boeken geleend worden. Tot dan is rond de gouden en zilveren griffels en penselen een presentatie opgebouwd in de drie bibliotheken. Toegang en deelname aan de activiteiten is gratis.

BOEK VAN DE DAG

KINDERBOEKENWEEK
GENRE: INFORMATIEF

Chris Edwards
De jonge inlineskater
Uitgeverij Gottmer
Prijs: f 24,50

Je doet 't omdat je de bijbehorende kledinglijn zo cool vindt, of omdat je die levensgevaarlijke sprongen er zo flitsend uit vindt zien. Misschien ook om eens effe lekker door te bewegen — maar dan ben je vast al wat ouder. Waarover we het hebben? Natuurlijk over dé straatsport van de jaren negentig, inlineskating. Iemand die alles van dit trendy rolschaatsen afweet is skate-wereldkampioen Chris Edwards. Achter de suffe titel van zijn boek gaat een handleiding schuil boordevol praktische tips. De vele afgedrukte foto's verduidelijken de uitleg van de diverse technieken, zoals pootje over, achteruit schaatsen, springen en... vallen.

STEFAN VERWEY

lkskra

h
ede
i

■ Ineens speelt geld
geen rol meer in het
allochtonenbeleid

■ KUNST
Salman Rushdi
onverwacht op
vijftigste Buchi

KAT 158 / POSTBUS 1002, 1000 BA AMSTERDAM / TELEFOON 020-543 9222 / FAX REDACTIE 020-543 4189 / E-MAIL: lees@lkskra.nl

Kinderboekenweek

'Smak' van Mitsi Konijn, een van de gedichten die kinderen van basisschool Het Oelvarrennet in Hoorn schreven voor de Volkskrant over 'Van Rijn tot Rap'. Met thema van de Kinderboekenweek, die vandaag begint. Zie ook De Voorkaart

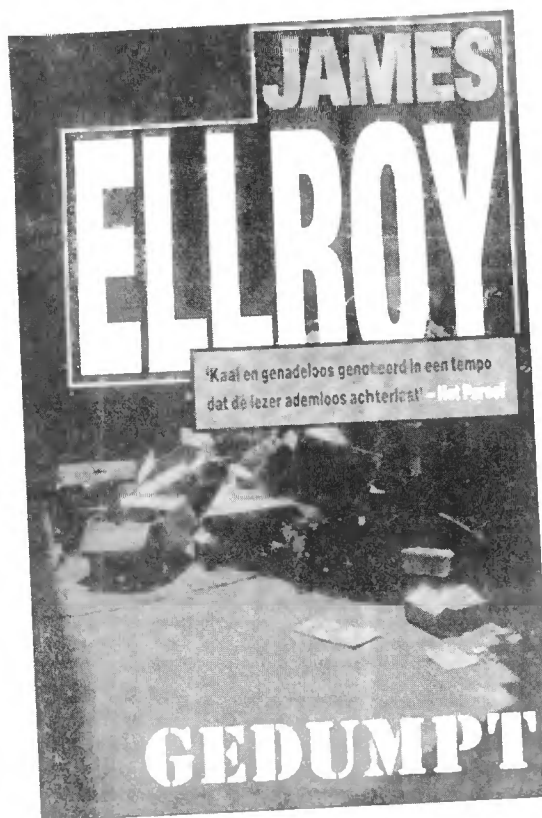

Mevrouw Ten Kate rapt Kinderboekenweek open

AMSTERDAM - Dat mevrouw Ten Kate uit het tv-programma 'Villa Achterwerk' over onvermoede talenten beschikt bewees ze gistermiddag in Paradiso in Amsterdam. Onder enthousiaste bijval van 120 kinderen uit het hele land zong ze ferm zwaaiend met haar onafscheidelijke handtasje vol vuur een heuse raptetekst. Toen ze de kin-

deren aan het slot vroeg massaal hnn petje met de opdruk 'Van Rijn tot Rap' in de lucht te gooien, was de Kinderboekenweek van dit jaar officieel geopend. In de Kinderboekenweek staan onder het motto 'Van Rijn tot Rap' dit jaar versjes, liedjes en gedichten centraal.

Foto ANP

▲ James Ellroy schreeft het Geschenkbokje van De Gouden Strop 1998, terwijl de eer eerst leek te gaan naar de Vlaming Bob Mendes.

Opnieuw strop voor Nederlandse misdaadauteurs 'Geschenkbokje is anti-reclame'

Door Berry Kessels

De skeletjes lagen in de meeste glazen slap op de bodem. De cocktail waarin zij gebadderd hadden, was verdwenen achter de tuig van de gasten in de Amsterdamse Vondelkerk. De verzamelde Nederlandse misdaadauteurs lieten de ruiten van de kerk rammelen op deze juni-avond in 1997.

De voorzitter van hun genootschap had net aangekondigd dat tien jaar schande in 1998 uitgewist zou worden. Eindelijk zou een hunner het geschenk voor de maand van het spannende boek gaan schrijven. De eer was te beurt gevallen aan de winnaar van de Gouden Strop: de Vlaming Bob Mendes. Hij werd onthaald op een donderend applaus.

De maand juni is sinds 1989 door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) uitgeroepen tot de maand van het spannende boek. Bij aanschaf van een misdaadroman wordt een geschenkbokje gegeven. Maar anders dan in de Boekenweek wordt de eervolle opdracht tot het schrijven van een geschenk steevast verleend aan een Angelsaksische schrijver. In de afgelopen werd de Nederlandse lezer zo gelokt met Dean Koontz, Robin Cook, James Ellroy, Stephen King, Phillip Margolin en Elizabeth George.

„Je hoeft onze literaire vakbroeders niet te flikken dat Donna Tart hett boekenweekgeschenk schrijft,” zegt de Oosterbeekse thrillerschrijver Jac. Toes. „Jaarlijks wordt deze vernedering van de Nederlandse misdaadauteurs herhaald.” Toes schreef drie ‘Arnhemse thrillers’ waarvan er twee genomimeerd werden voor de hoogste onderscheiding die een Nederlandse misdaadroman kan behalen. Zijn vierde werk *Fotofinish* dingt dit jaar mee naar de Gouden Strop. De Nederlandse thrillers zijn in de afgelopen tien jaar zowel in kwaliteit als aantal fors toegenomen. In 1989 bestond de Nederlandse thriller amper. Je had Baantjer. Vorig jaar verscheen een vijftigtal titels. Toes: „De James Bond op klompen is verdwenen van het toneel. Er worden hele mooie volwassen thrillers geschreven.”

Teleurstelling

Toes juichte vorig jaar mee toen collega-schrijver en Genootschapsvoorzitter Chris Rippen bekend maakte dat Bob Mendes het boek mocht schrijven. Drie maanden later kwam de teleurstelling. Toes: „Ik lees tot mijn verbazing dat de CPNB – staat de N van Nederlands er dan voor niets? – heeft besloten om James Ellroy uit te nodigen.” Bob Mendes was zelf ook verbaasd: „Tijdens de champagne hebben mijn uitgever en ik vorig

jaar een mondelinge afspraak gemaakt.” Twee maanden later ging Mendes zelf maar eens informeren omdat hij nog niets had gehoord, laat staan een contract had gezien. Het gaat door, kreeg hij te horen en hij zette zich aan het schrijven van *De kracht van het ijs*.

Génant

Tussen Mendes' uitgever Bruna en de CPNB was echter iets misgegaan. CPNB-directeur Henk Kraima: „Wij wisten van helemaal niets. Ik vind het génant ten opzichte van de heer Mendes. Maar wij hadden geen toezegging gedaan.”

Chris Rippen van het Genootschap voor Nederlandstalige Misdaadauteurs erkent dat hij verkeerd geïnformeerd was. „Er was de verwachting gewekt dat er een samenwerking was tussen Bruna en de CPNB. Ik heb het in mijn speech aangekondigd. Ik zag het als een resultaat van ons ijveren bij de CPNB om een Nederlander of Vlaming het geschenk te laten schrijven. De CPNB valt niets te verwijten. Die had het plan om Ellroy te vragen al lang liggen.” Bruna loste het probleem met Mendes elegant op. Zijn spannende thriller over sabotage aan een oliepijplijn dwars door Alaska ligt bij alle Bruna-kiosken voor f 4,95. De frustratie bij de Nederlandse auteurs blijft en is des te groter door de alom geconsta-

teerde gebrekkige kwaliteit van de Angelsaksische geschenkbokjes. Toes: „Het is pure shit. James Ellroy heeft een politiedossier overgeschreven. Elizabeth George had nog ergens een schaamlapje liggen.” Mendes: „Als een Vlaming of Nederlander zoiets had geschreven, was het nooit uitgegeven.” Rippen: „De bokjes zijn een anti-reclame voor het genre.”

Grisham

Kraima noemt de lobby van het Genootschap voor een Nederlandse auteur zeer terecht. „Een en al begrip.” De Nederlanders komen aan de beurt, belooft hij. „De Gouden Strop wint aan bekendheid.” Mede daardoor haalde de winnaar van vorig jaar Bob Mendes een oplage van meer dan dertigduizend. Maar dat is nog altijd mager in vergelijking met een nieuwe Grisham die steevast meer dan honderdduizend exemplaren scoort.

Kraima doet geen toezeggingen en zal dit jaar bij het *mysterydiner* zeker nog niet toegezongen worden. „Voor 1999 is opnieuw een buitenlandse auteur gecontracteerd,” onthult hij. Toes: „Het is om gek van te worden. Wij trekken het hele jaar de kar. Net voordat we aan het ererondje door het stadion kunnen beginnen, worden we uitgespannen. Om een Amerikaan de zegekar te laten trekken.”

Thrillerauteur James Ellroy voelt zich gekooid dier

AMSTERDAM (ANP) - „Ik ben de koning van de criminele fictie, maar ik voel mij een gekooid dier,” zegt de Amerikaanse thrillerauteur James Ellroy. Zijn 'Gedumpt' is in juni het geschenkboek van de tiende editie van de Maand van het Spannende Boek. De schrijver was op zijn tiende getuige van de moord op zijn moeder.

Ellroy (1948) heeft ruim twintig misdaadromans geschreven. Zijn boek 'L.A. Confidential' (1990) werd verfilmd. Het boekje dat de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) al vanaf vandaag cadeau doet, is het verhaal van de tragische dood van Betty Jean Scales in 1973. Zij werd vermoord en gedumpt in de kiezelgroeven

van het Californische stadje El Monte. Ellroy gaat in het boek op zoek naar de moordenaar. De Scales-zaak is in het stadje de tweede onopgeloste moordzaak. Vijftien jaar eerder werd er eveneens een vrouw gewurgd: de moeder van James Ellroy.

De Amerikaanse schrijver verloor zichzelf oorspronkelijk in een leven vol met drank, drugs en misdaad. De omslag kwam toen hij besloot zich te wijden aan het schrijven van provocerende thrillers. „In de VS moet je gitzwarte, harde verhalen schrijven om op te vallen,” zegt Ellroy. De corruptie in alle lagen van de samenleving vormt het belangrijkste thema in zijn werk. Hoewel veel van zijn verhalen zich afspelen in de plaats waar hij opgroeide, Los Angeles, heeft Ellroy zichzelf

nu teruggetrokken in het rustige Kansas. „Ik heb genoeg crazy shit in mijn hoofd om nog vijftig jaar boeken te kunnen schrijven.”

Ter gelegenheid van het bezoek van Ellroy aan Nederland deze week konden genodigden maandag onder leiding van misdaadjournalist Eric Slot een grachtentocht maken langs plekken waar in Amsterdam is vermoord. Slot, die alle moorden tussen 1970 en 1997 heeft onderzocht voor een gids van crimineel Mookum, wees onder meer op de moord op prostituees in verschillende peeskamertjes op de Wallen. Zo werd Magere Josje gewurgd. De politie onderzocht het op haar lichaam aanwezige schamhaar. Dat bleek van acht verschillende eigenaars afkomstig te zijn. Finse Hennie werd door een

Noorse zeeman met de scherpen van een fles Cognac om het leven gebracht.

Volgens Slot is de vierkante kilometer tussen de Singel en de Gelderse Kade het meest moorddadige stukje Amsterdam. Toch is de Amsterdamse binnenstad steeds veiliger geworden. In de jaren zeventig had 43 procent van alle moorden in het centrum plaats, nu is dat nog maar 19 procent. De onderzoeker voorspelt dat de toekomstige probleemgebieden de Bijlmer en Amsterdam-West zijn. Het meest bijzondere wapen dat Slot in zijn zoektocht tegenkwam was dat van een vrouw in de Bijlmer. Zij vermoordde haar man door een hete pan olie over hem uit te storten. Slots boek 'Wandelingen door Moorddadig Amsterdam' ligt in augustus in de boekhandel.

Thrillerauteur James Ellroy.

(Foto: ANP)

Allan Folsom 'Mijn boek zit vól spannende scènes'

Hoewel de Maand Van Het Spannende Boek officieel voorbij is, breekt nu eigenlijk pas de tijd aan dat we dikke thrillers in de koffer pakken voor op het strand of in de tent/caravan/hotelkamer. Daarom plakken we nog één aflevering vast aan de serie waarin we thriller-auteurs vragen wat zij zelf nou eigenlijk spannend vinden. Deze week: Allan Folsom, auteur van de absolute best-sellers *De Dag Na Morgen* en *Dag Van Bekentenis*.

Wat is de spannendste film die je ooit hebt gezien?

Schrijver op zoek naar spanning

'Touch of Evil, een film uit 1957 met Orson Welles. Die film heeft de meest indrukwekkende openings-scène die ik ooit heb gezien. Je ziet hoe iemand een bom verstoppt in de kofferbak van een auto. Even later stappen een man en een vrouw in die auto en rijden nietsvermoedend weg. Vervolgens volgt de camera tien minuten lang die auto. In het drukke verkeer, pal langs trottoirs vol mensen, tot de onvermijdelijke explosie. Dat is razend spannend. Je wéét dat die bom zal gaan exploderen, maar je weet niet wanneer.'

En het spannendste boek?

'Die van mezelf mag ik niet noemen? Oké, dan kles ik voor *Het Oog Van De Naald* van Ken Follett. Vanwege de spanning, de intense atmosfeer, de opbouw. Bovendien was het voor mij het eerste boek dat ik ooit las waarin de slechterik de held bleek te zijn.'

Wat is het spannendste dat je ooit zelf hebt meegeemaakt?

(na een lange stilte) 'Toen ik getuige was van de geboorte van mijn dochter. De chirurg gaf mij de schaar om haar navelstreng mee door te knippen. Daar kan niks tegenop.'

Ben je zelf wel eens het slachtoffer geweest van

een misdrijf?

'Ja, van de belastinginspecteur! Verder niet. Niets fysieks in ieder geval. Wel hebben ze ooit een keer mijn auto gekraakt, terwijl hij net vol kerstkadootjes zat. Die waren natuurlijk allemaal weg. Maar het ergste vond ik dat ze ook mijn vaders taxivergunning uit 1922 hadden meegenomen. Hij was dichter in New York en verdiende op die manier de kost. Zo'n dierbare herinnering is onvervangbaar.'

Wat is de spannendste scène

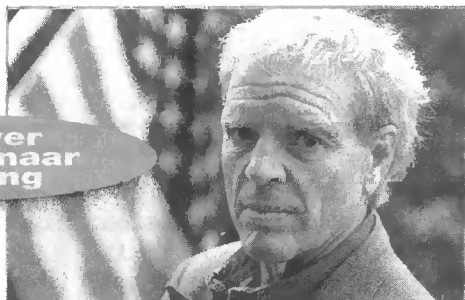

FOTO: LEON HERMANS

uit jouw laatste boek?

'Volgens mij zit hij vol met spannendste scènes! Maar er is er een-tje, ergens vrij in het begin, die heel verrassend is. De priester, Father Daniel, stapt op een bus op weg naar Assisië. Er komt een man naast hem zitten die een gesprek met hem aanknoopt en uiteindelijk zegt dat hij gekomen is om hem te vermoorden. Een paar tellen later explodeert er een bom in die bus.'

Wat is er zo spannend aan een bestaan als misdaderschrijver?

'Spannend? Het is een heerlijk genre, maar het is verder vooral keihard werken. Het doen van research kan soms wel spannend zijn. Je komt op plekken waar je anders nooit zou komen en praat met mensen die je anders nooit zou hebben ontmoet. Voor dit boek heb ik bijvoorbeeld met twee Italiaanse rechercheurs gesproken. En voor mijn volgende boek ben ik zojuist op een Amerikaanse luchtmachtbasis in Duitsland geweest.'

Wat is spannender: bungee jumping of een ritje in de achtbaan?

'Ik heb geen van beide ooit gedaan. De enige min of meer gevaarlijke dingen die ik doe, zijn mountainbiken en skiën.'

Dood en afscheid in de boekwinkel

Boeken over dood en afscheid krijgen de komende week speciale aandacht in de Nederlandse boekhandels.

Ter ondersteuning daarvan brengt de Stichting CPNB (Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) een eenmalig magazine uit over wat zij noemt 'de grootste levensvraag'. Het magazine, simpelweg 'Afscheid & Dood' getiteld, bevat niet alleen een overzicht van verkrijgbare boeken rond dit thema, maar ook tal van bijdragen van diverse auteurs. Van Simon Vinkenoog bijvoorbeeld, die al jaren over de dood nadenkt. Het magazine van de CPNB kost 1,50 gulden.

De uitgeversbranche haakt natuurlijk op deze themaweek in. Uitgeverij Servire bijvoorbeeld brengt met een speciale folder al haar boeken 'over bewust leven, sterven en afscheid nemen' onder de aandacht. Collega Ankh-Hermes haalt David Kessler, schrijver van het boek *Het recht om waardig te sterven*, naar Nederland. Hij houdt onder meer een lezing in het Kumulus Muziek Centrum aan de Maartenspoort 2 in Maastricht. De lezing vindt plaats op 23 januari om 20.00 uur.

CPNB lanceert boekmonitor

Meer dan tien jaar lang wordt er in het boekenvak verlangend uitgekeken naar een betrouwbare bestsellerlijst. Het lijkt er nu eindelijk van te komen. De CPNB waagt een serieuze poging. Vorige week gaf het bestuur van het promotiebureau groen licht voor een driejarig experiment. De CPNB begint in januari 1999 met wat een 'zuivere' verkooptophonderd moet worden, mits de financiering

gen gaat, willen we ook graag de effecten van de campagnes weten. Dat betekent heel concreet: wat wordt er in de boekhandel gekocht? De CPNB heeft jarenlang gezocht naar een meetmethode. Er wordt op dit moment gebruik gemaakt van een panel van boekhandels om na actieperiodes verkoopgegevens te verkrijgen, maar die gegevens zijn slechts indicatief. Kraima: 'Je hebt natuurlijk

de Speurwerk Boeken Omnibus, maar die biedt gegevens over de ontwikkeling van de totale markt en heeft niet de detaillering noch de frequentie die wij zoeken. Verder heeft het Centraal Boekhuis een massale hoeveelheid data beschikbaar, maar die betreffen het moment van inlading door de boekhandel, niet de aankoop door de consument.'

De verschijning van de barcodes enkele jaren geleden bood de CPNB de basis voor een meetmethode. Het wachten was op een voldoende aantal geautomatiseerde boekhandels. Kraima: 'Eerst dachten we met een steekproef te kunnen werken,

maar die zou op de grote boekhandels steunen die voorlopen met de automatisering. Nu denken we een beeld van de totale markt te kunnen geven, als we maar een zeker salesvolume halen.'

Zijn er nu boekhandels genoeg?

Actiecoördinator Paulien Loerts: 'Op dit moment werken tussen de zestig en zeventig boekhandels met barcodekassa's. De hele BGN, ongeveer dertig Lihris-boekhandels die met

Tite-Live werken, nog een aantal boekhandels die Probook gebruiken of het systeem van de Island Bookstore, en v&D, die we overigens als één zaak meetellen. Verrassend genoeg blijkt de Bijenkorf nog niet zo ver te zijn. We denken dat we tussen de 20 en 30 procent van de boekhandelsoverzet op de particuliere markt van het algemene boek kunnen halen.'

De deelnemende boekhandels zullen hun verkoopgegevens maandagochtend naar de CPNB moeten faxen. 's Maandags zullen die ingetikt worden, woensdag krijgen de boekhandels de tophonderd toegestuurd met hun ranking erbij en de vermelding van het aantal boekhandels dat een bepaalde titel heeft verkocht. Daarnaast ontvangen ze een lijst met titels die ze gemist hebben en een lijst met hun titels die meer dan tien plaatsen van het gemiddelde afwijken. Kraima: 'Waardevolle informatie, en gratis. We waarborgen de vertrouwelijkheid, want we kunnen zo natuurlijk in de keuken van de boekhandel kijken. Anderzijds zullen de boekhandels moeten instaan voor de juistheid van hun gegevens.'

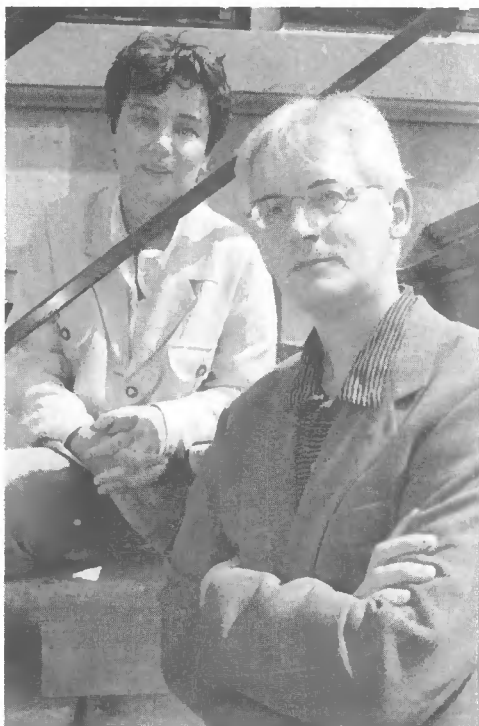
Voorpagina's

Evaluëren van campagnes als doelstelling is begrijpelijk, maar wat is de waarde van nog een bestsellerlijst naast de reeds bestaande? Kraima: 'Een wekelijkse tophonderd — of twee keer een topveertig, dat staat nog te bezien — heeft voor ons een grote publicitaire waarde. De media willen graag dit type gegevens aangevoerd krijgen. Onze jaartophonderd over 1997 haalde begin dit jaar de voorpagina's van de kranten. Dat zegt wel wat. Bovendien kunnen we straks op cruciale momenten zelfstandig met persberichten naar buiten komen, bijvoorbeeld voor Moederdag. We zijn dan niet meer aangewezen op algemene gegevens over de plaats van het boek in de cadeaumarkt, maar beschikken over actuele gegevens op titelniveau. Daarmee kunnen we de verkoop sturen, ik bedoel stimuleren.'

Komt er zo niet een nog grotere focus op de bestseller, ten nadele van het brede assortiment? Loerts: 'Juist niet. Van de tophonderd, en wat er nog meer in de database zit, kunnen we een groot aantal toptienden afsplitsen: over debutanten, vrouwelijke auteurs, tuinboeken, jeugdboeken, prentenboeken, enzovoort.'

Des te meer aandacht voor bestsellers, zou ik zeggen. Kraima: 'Jij gaat uit van het totale boekenaanbod en vernauwt dat tot een tophonderd. Wij gaan uit van de huidige toptienden en verbreden die naar veel meer titels, genres en NUGI's. In ieder segment gaan we mooie boeken aanprijzen, en we streven ernaar zo een grote marktbeveging tweeweg te brengen. Attenderen op goede boeken is nog altijd de beste vorm van leesbevordering.' Zullen ketens met een eigen toptien bereid zijn om mee te doen? De CPNB komt immers in hun vaarwater? Kraima: 'We hebben verkennende gesprekken gehad met Intres en BGN. Zij zullen met hun eigen bestsellerlijsten doorgaan, maar een nationale lijst geeft ze de kans hun eigen lijst meer te profileren.'

De publiciteit die de CPNB met de tophonderd zoekt, zal overigens niet gratis zijn. Kraima denkt de tophonderd te kunnen verkopen aan een krant, en een aantal sublijsten aan special-interestbladen en televisieprogramma's. De opbrengsten moeten de boekmonitor helpen financieren. De media zullen bereid zijn om voor de informatie te betalen, verwacht Kraima: 'Mits we op een vast tijdstip aanleveren en rekening houden met de invalshoek van een medium. Je kunt ons beschouwen als een vaste columnist. Als ze niet willen betalen, dan hebben we een financieringsprobleem. Dat kan een reden zijn om niet met de boekmonitor te beginnen. Op 1 november weten we het.' De investering bedraagt ongeveer een ton. Voor de exploitatie zal de CPNB een spaarpot aanspreken, opgebouwd uit sponsorgelden en het bestaande onderzoeksbudget. Ook zullen er gegevens aan de branche worden verkocht. Kraima: 'Mitschienen willen BGN of Libris weten hoe alle verkooppunten tezamen gepresteerd hebben. Of een uitgever vraagt ons om een analyse van zijn titels in de tophonderd. In ieder geval zal de exploitatie van de boekmonitor niet uit de vaste CPNB-bijdragen van NBB of GAU worden bekostigd.' (FS)■

Henk Kraima en Paulien Loerts: 'Waardevolle informatie, en gratis.' FOTO: GERLINDE DE GEUS

rondkomt. De definitieve beslissing valt op 1 november 1998.

Waarom neemt de CPNB dit initiatief? Directeur Henk Kraima: 'Wij hebben een promotiebudget van 6,5 miljoen gulden per jaar. En boekhandels en uitgevers haken ook nog eens flink in op onze campagnes. Naar schatting bedraagt de collectief generereerde promotie tussen de 15 en 30 procent van wat het vak jaarlijks spendeert. Als het om zulke bedra-

Publieksprijs Nederlandse Boek voor Marianne Fredriksson

Van onze kunstredactie
AMSTERDAM - De Zweedse Marianne Fredriksson heeft volgens het Nederlandse lezerspubliek het beste boek van 1998 geschreven: *Anna, Hanna en Johanna*. De 71-jarige schrijfster kreeg gisteren de Publieksprijs van het Nederlandse Boek 1998, een bedrag van 15.000 gulden en een beeldje van Jeroen Henneman.

Van *Anna, Hanna en Johanna*, uitgegeven door De Geus in Bredda, zijn in ons land ruim 150.000 exemplaren verkocht. De roman is in 28 talen vertaald. Connie Pal-

men eindigde met haar roman *I.M.* als tweede. Fredriksson won dankzij de stemmen van vrouwen: 91,5 procent van de stemmers op *Anna, Hanna en Johanna* is vrouw. Aan de stemming in de boekwinkels hebben twee keer zoveel vrouwen als mannen meegedaan. Marianne Fredriksson is populair bij vrouwen boven de 30.

Connie Palmen, die met *I.M.* eerste werd in de categorie Nederlandse literatuur, wordt vooral gelezen door vrouwen boven de 20 jaar.

Mannen hebben vooral ge-

stemd op spannende boeken. Appie Baantjer's 49ste avontuur *De Cock en het lijk op drift* eindigde als eerste voor Grishams *De straatvechter* en *De Matarese Finale* van Robert Ludlum.

Yvonne Kroonenberg won met *Het zit op de bank en het zaft de stemming* in de categorie Bundels. Midas Dekkers kreeg voor *De vergankelijkheid* de meeste stemmen in de categorie Mens en maatschappij.

Vorig jaar werd *Het geheim* van Anna Enquist gekozen tot Boek van het jaar.

Boek van het jaar

Het boek *Anna, Hanna en Johanna* van de 71-jarige schrijfster Marianne Fredriksson is uitgeroepen tot Boek van het jaar 1998. Van de 41.141 lezers die een stem uitbrachten kozen er 6.092 voor dit boek.

ROMANS VOOR VROUWEN

ROMANS VOOR MANNEN

© Algemeen Dagblad 031198 / Bron: CPNB

Ex-binnenschipper krijgt jaar lang elke week veertig gulden boeken

Hoofdprijs Nederlandse Boek valt in Deventer

boten gehaald", aldus de man, die zich eind oktober door een mede-werker van de Openbare Bibliotheek aan de Brink liet overhalen om het wedstrijdformulier in te vullen. "Zelf lees ik namelijk niet zoveel, in tegenstelling tot mijn vrouw. Alleen af en toe een boek van Appie Baantjer over rechercheur De Cock. Maar ik ben natuurlijk wel erg blij met die prijs. Kan ik vooral boeken over boten

halen", aldus de winnaar van vorig jaar.

Recorddeelname

De Publieksprijs voor het Nederlandse Boek is een initiatief van de Commissie voor Promotie van het Nederlandse Boek, die wordt gesponsord door Dagblad Trouw. Aan de wedstrijd deden vorig jaar op 30 en 31 oktober in tal van bibliotheken en boekhandels in ons

land in totaal 45.000 mensen van 15-jaren oudermee. Een record-deelname. In Deventer zelf, waar ook V & D en boekhandel Aalpoel meededen, heeft zo'n 250 man aan de wedstrijd meegedaan", vertelt Goos Görtmoller van de Openbare Bibliotheek. Ook de 'bieb' is in haar nopjes dat de hoofdprijs voor het eerst in Deventer terecht is gekomen. Aan de nationale wedstrijd deden in De-

venter ook burgemeester J. van Lidth en de wethouders M. Knol en R. Bosmee. Bij de wedstrijd kon het Nederlandse lezerspubliek zich via een stembiljet uitspreken voor een boek uit diverse categorieën: Nederlandse literatuur, bundels, vertaalde literatuur, mens en maatschappij, spannende boeken en eigen keuze. Kroonen koos voor 'De Cock en het lijk op drift' van Baantjer.

Fredriksson wint Trouw Publieksprijs

Grote opkomst verkiezing beste boek

AMSTERDAM - Ruim 40.000 lezers hebben vrijdag en zaterdag gestemd voor het beste boek. Dat is 30 procent meer dan vorig jaar, toen 29.230 mensen de winnaar van de Trouw Publieksprijs meebepaalden. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB), de organisator van de prijs, had vanochtend nog niet alle stemmen geteld. Voor de verkiezingen hadden 600 boekwinkels en bibliotheken een echt stemhokje ingericht. In 170 gemeenten vulde de burgemeester als eerste een stembiljet in. Woensdag wordt bekend welke Nederlandse schrijver het Boek van het Jaar heeft geschreven. De winnaar ontvangt de prijs, 15.000 gulden en een sculptuur van Jeroen Henneman.

AMSTERDAM - Marianne Fredriksson heeft de Trouw Publieksprijs gewonnen. Bijna zestien procent van de lezers die afgelopen vrijdag en zaterdag een stem uitbrachten, koos haar 'Anna, Hanna en Johanna' tot Boek van het Jaar 1998.

De Zweedse schrijfster nam de prijs, een cheque van vijftienduizend gulden en een sculptuur van Jeroen Henneman, woensdagavond persoonlijk in ontvangst, uit handen van minister Hermans van OCenW. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) hield de verkiezing dit jaar voor de twaalfde keer. Ruim veertigduizend lezers, 30 procent meer dan vorig jaar, togen ervoor naar een van de zeshonderd stemhokjes die boekwinkels en bibliotheken hadden ingericht. In 170 plaatsen beet de burgemeester het spits af.

Journaliste

Marianne Fredriksson, geboren in Göteborg (1927), werkte lange tijd als journaliste voor diverse Zweedse kranten en tijdschriften. In 1980 debuteerde ze als romanschrijfster. 'Anna, Hanna en Johanna' verscheen in 1994 en is inmiddels in 28 talen vertaald. In Nederland zijn tot nu toe ruim 150.000 exemplaren van het boek verkocht. Na Betty Mahmoody (1992, In een sluis gevangen) is Marianne Fredriksson de tweede buitenlandse winnaar van de Publieksprijs. Vorig jaar bestempelden de lezers 'Het geheim' van Anna Enquist tot

● Marianne Fredriksson

hun favoriete boek. 'I.M.' van Connie Palmen, 'De Cock en Fe: lijk op drift' van Baantjer, Het zit op de bank en het zapt' van Yvonne Kroonenberg en 'De vergankelijkheid' van Midas Dekkers eindigden dit jaar bovenaan in de respectievelijke rubrieken Nederlandse Literatuur, Scandinavische Boeken, Bundels en Mens en Maatschappij.

'Boek van het jaar' trok 170 bestuurders naar de stembus

De keuze van burgemeesters

Ruim 170 burgemeesters of vervangers deden mee aan de 'Boek van het jaar-verkiezing'. Ook in Brabant.

Van een verslaggeefster

Burgemeester J. Stekelenburg van Tilburg kiest I.M. van Connie Palmen. „Ik kende Ischa Meijer vrij goed en daarom boeide het boek mij. Niet echt een literaire roman, maar een ontroerende beschrijving van de werkelijkheid.”

I. de Jong, wethouder in Vught kiest uit 'nostalgie en oranjegezindheid' voor Wilhelmina. De jonge koningin van Cees Fasseur. „Heel wat anders dan de gangbare boeken op het lijstje, zoals Het zit op

de bank en het zapt van Kroonenberg." Of ze het ook mooi vindt, kan ze nog niet zeggen. „Ik heb het nog niet uit.”

Burgemeester W. de Vriinger van Goirle kiest voor Anna, Hanna en Johanna van Marianne Fredriksson. „Het is leuk om op een buitenlandse, schrijver te stemmen, nu wij zo bezig zijn met een verenigd Europa". Het boek gaat over waarden en normen die spelen bij de opvoeding en over de trek van het platteland naar de stad. Als burgemeester van een dorp vlak bij de grens spreek mij het verschil aan tussen de Noorse en Zweedse cultuur.”

Burgemeester Van Schaijk van Waalwijk vaardigde zijn vrouw af naar de stembus. Mevrouw Th. van Schaijk-

Duynstee had de vakantie niet gebruikt om de leesachterstand van dit jaar weg te werken. Uit de stapel kwam Anna, Hanna en Johanna als het beste boek naar voren. „Heel plezierig om te lezen”, zegt zij. Ze las ook I.M. van Connie Palmen, maar vond dit toch 'een beetje te zwaar'.

Burgemeester J. Weierink van de gemeente Loon op Zand vindt Een hart van steen van Renate Dorrestein alleen al door de schrijfstijl de prijs waard. „Het boek is recht uit het leven gegrepen. Prachtig en aangrijpend.”

Burgemeester J. Haas van Haaren is gegrepen door Het lied en de waarheid van Helga Rueb samen. „Het roept een hele rijke gedachtenwereld op. Een geheimzinnige wereld vol geesten en demonen.”

Over liefde zijn
de prachtigste
verhalen
geschreven. ♥

VALENTIJNSDAG?

Van boeken krijg
je nooit genoeg

(Van een verslaggeefster)
DEN HAAG – In het kader van de Televisierichtlijn van de Europese Commissie (EC) heeft het ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschappen een lijst opgesteld van culturele- en sportevenementen die blijvend door het 'open net' (commerciële en publieke omroep) moeten worden uitgezonden. De EC – en in haar kielzog het ministerie – wil voorkomen, dat dergelijke evenementen achter de decoder van betaal-tv verdwijnen.

Een voorlopige lijst is naar televisiezoekers, culturele instellingen en sportbonden gestuurd, die voor 1 september moeten reageren. Alle lidstaten van de Europese Unie werken aan een dergelijke lijst van evenementen die belangrijk zijn voor het land en de culturele identiteit van de bevolking.

Het ministerie heeft een onderverdeling gemaakt in vier categorieën. De a-categorie omvat evenementen die rechtstreeks en volledig moeten worden uitgezonden, zoals het Eurovisie Songfestival, het Nieuwjaarscon-

Invloed betaal-tv beperkt met lijst

cert in Wenen, het Prinsengrachtconcert in Amsterdam en de Matthäus Passion in Naarden.

Ook de Olympische Spelen, de Elfstedentocht, de Europese en wereldkampioenschappen voetbal en schaatsen, de Champions League, de Amstel Cup, Roland Garros en de hele en halve finales van Wimbledon vallen in de a-categorie en moeten rechtstreeks en volledig op het open net worden uitgezonden. Datzelfde geldt voor een kwartfinalepartij op Wimbledon als daar Nederlander aan meedoet.

Gebeurtenissen die rechtstreeks, maar slechts gedeeltelijk te zien moeten zijn, vallen in de

b-categorie. Verder is er de c-categorie van spektakels die wel in hun geheel, maar dan op een later tijdstip zonder decoder te zien moeten zijn. Evenementen in de d-categorie ten slotte kunnen later in een samenvatting door het open net worden uitgezonden.

Pinkpop, de opening van de Boekenweek, het filmfestival Rotterdam de Nederlandse Dansdagen in Maastricht en de uitvoeringen van de Nederlandse Opera vallen in deze lagere categorieën. Voor de buitenlandse bijdragen aan de Olympische Spelen, de Tour de France en de wedstrijden van de Nederlandse volleybalploeg geldt dat eveneens.

Het nieuwjaarsconcert van het Nederlands Blazersensemble moet, als de voorlopige lijst definitief wordt, eveneens in zijn geheel op het open net worden uitgezonden. Hetzelfde geldt voor het Koninginnedagconcert.

Rechtstreeks, maar dan gedeeltelijk, moet het North-Sea Jazz-festival te zien zijn. Cinekid en het Dutch Electronic Art Festival staan op de lijst van 'later en gedeeltelijk' uit te zenden producties.

In Frankrijk wordt gewerkt aan een serie cultuur-historische kookboekjes met de lievelingsgerechten van o.a. Emile Zola, Jean Cocteau en Marguerite Duras. In deze *Les recettes littéraires* wordt bij de afdeling literaire cocktails een door Ernest Hemingway uitgevonden bloody mary afgedrukt. Duras' bijdrage bestaat uit een soep van prei, aardappel, crème fraîche en croustons. In Engeland en de VS bestaan dergelijke boeken met recepten van beroemdheden al heel lang. In Nederland zou ik geen cultuur-historisch kookboek van levende schrijvers weten te vinden. Misschien iets voor de stichting CPNB om tijdens de boekenweek voor een dergelijk leesgeschenk te zorgen met b.v. gehaktballen van Anna Enquist, pasta à la Arnon Grunberg, de hertenboutjes van Gerard Reve en nijlbaars op de manier van Tijs Goldschmidt. Het recept voor de perentaart is van George Simenon. Snijd de boter in blokjes, zeef de bloem in een kom. Voeg er de boter, poedersuiker en

RECEPT

LITERAIRE TAART

Nodig:
175 g bloem; 125 g boter
2 theel. poedersuiker
50 g gemalen amandelen
1 eidooier
enkele druppels vanille essence
1 eel. ijskoud water
500 g handperen
boter, suiker

gemalen amandelen aan toe en meng alles tot een kruimelig deeg. Roer er dan de eidooier, de essence en het water door. Kneed het deeg kort. Wikkel het in huishoudfolie en leg het een half uur in de koelkast. (In een goede keukenmachine is de deeg in 15 seconden gemaakt). Rol het op een met bloem bestoven plaats uit tot een ronde plak. Bedek de bodem van een

taartvorm van circa 20 cm doorsnee met het deeg, dat tegen de wanden wordt aangedrukt. Prik met een vork hier en daar gaatjes in de bodem. Dek het deeg af met een vel bakpapier, waarop een laag peulvruchten wordt gestrooid. Het gewicht van de peulvruchten zorgt ervoor dat het deeg plat blijft. Bak de taart ongeveer 10 minuten in een voorverwarde oven van 200 graden. Snijd intussen de geschildere peren waar de klokhuisen zijn uitgehaald, in vieren. Bak de stukken peer in een beetje boter. Bestrooi ze met suiker. Haal de taart uit de oven. Verlaag de oventemperatuur naar 175 graden. Verwijder papier en peulvruchten. Leg de stukken peer op het deeg en bak de taart nog eens 10 minuten. I.p.v. suiker over de peren goot ik er, nadat de taart klaar was, een beetje vloeibare honing op. De peren werden met licht geroosterde geschaafde amandelen bestrooid. Niet erg à la Simenon, maar wel lekker.

ANNE SCHEEPMAKER

Personele bezetting van het bureau

PER 31 DECEMBER 1998

Op full-time basis

Bärbel Dorweiler, senior coördinator kinder- en jeugdboek
Arnout Geus, coördinator Boekmonitor
Vanessa van Hofwegen, projectmedewerker
Mirjam Keijzer, administratie
Henk Kraima, directeur
Paulien Loerts, senior coördinator boeken voor volwassenen
Manik Sarkar, medewerker algemeen (tijdelijk dienstverband)
Vanessa Storm de Grave, projectmedewerker
Carmen Vossepoel, chef de bureau

Op part-time basis

Claartje Duynstee, telefoniste, 16 uur
Roelien Heldt, orderadministratie, systeembeheer, 20 uur
Anouschka Holten, orderadministratie, 20 uur (tijdelijk dienstverband)
Anneke Leene, orderadministratie, systeembeheer, 28 uur
Janne Rijkers, telefoniste, archiefbeheer, 16 uur
Yeb Wiersma, telefoniste, 16 uur

Financieel

Het boekjaar 1998 is afgesloten met een positief resultaat van f 22.000. Inclusief Stichting De Nederlandse Kinderjury zijn de kerncijfers over 1998:

	1998	1997*
<i>(bedragen x f 1.000)</i>		
Algemene Reserve	f 944	922
Bestemmingsreserves	595	796
Resultaat	22	8
<i>Inkomsten</i>		
Nbb/GAU vaste bijdragen	1.265	1.246
Deelname boekverkopers en uitgevers	4.600	4.490
Subsidies, sponsorbijdragen	764	868
Overige inkomsten	996	520
Uit reserveringen	452	141
<i>Uitgaven</i>		
Bureaunkosten	1.452	1.314
Campagne-materialen	6.352	5.616
Reserveringen	251	327

* bedragen herberekend wegens gewijzigde opstelling.

Met ingang van 1998 zijn kosten en baten van De Best Verzorgde Boeken niet meer in de cijfers opgenomen.

Op de najaars-ledenvergaderingen van GAU en Nbb zette de directeur de plannen voor 1999 en volgende jaren uiteen. Beide vergaderingen zijn accoord gegaan met de vaste bijdrage aan de CPNB voor 2000.

De CPNB in andere overlegorganen

Stichting Nederlandse Kinderjury

De Stichting Nederlandse Kinderjury is een initiatief van CPNB, NPS en NBLC. De CPNB bekleedt op dit moment de voorzitterszetel in het bestuur. De stichting beheert ook de Jonge Jury.

Stichting De Best Verzorgde Boeken

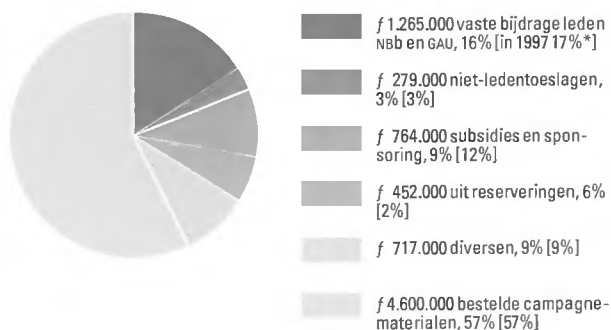
Met ingang van 1998 heeft de CPNB de organisatie van de Best Verzorgde Boeken overgedragen aan een nieuwe stichting, op 7 januari van het verslagjaar opgericht. De directeur van de CPNB treedt op als voorzitter van het bestuur, waarin verder de Beroepsorganisatie van Nederlandse Ontwerpers (BNO) en de Grafische Cultuurstichting vertegenwoordigd zijn. De nieuwe stichting houdt kantoor in het pand van de CPNB; de directie wordt gevoerd door Just Enschedé.

Tekst: Just Enschedé

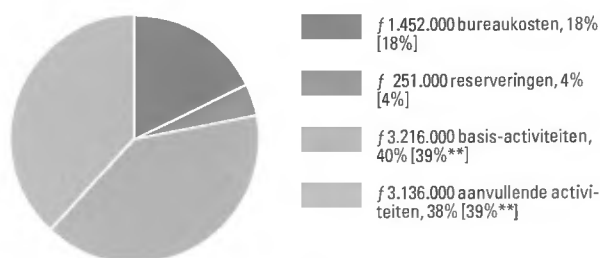
Productie: Adriaan de Jonge

Druk: Grafax, Zaandam

Herkomst van de inkomsten in 1998, totaal f 8.077.000

Bestemming van de uitgaven in 1998, totaal f 8.055.000

* 1997 herberekend wegens gewijzigde opstelling

** Basis-activiteiten zijn campagnes die de CPNB verplicht is te organiseren. Ze worden gedekt uit de vaste bijdrage en de bestellingen van boekhandel en uitgeverij. Overige activiteiten zijn eigen initiatieven van de CPNB.

wacht veel aandacht van kranten, radio en tv. Hoewel de campagne zich nog in de aanloopfase bevindt, was de respons voldoende om voor 1999 een soortgelijk drieluik op te zetten.

EERSTE DRUKTE / Vers voor de Pers

In sneltreinvaart: de voorjaarseditie op 2 februari, de najaarseditie op 7 september, beide in het RAI Congrescentrum te Amsterdam. In februari richtten 147 bedrijven een stand in (evenveel als in 1997), in september waren het er 156 (166 in 1997). Ed van Eeden presenteerde op het podium onder meer Renate Dorrestein, Moses Isegawa, Jacques Vriens en Meir Shalev.

Nieuw: in de middag van de tweede februari maakte de CPNB voor het eerst een Top-100 over het voorgaande jaar bekend. Deze lijst was opgebouwd uit verkoopcijfers die met behulp van notaris en accountant bij de uitgevers verzameld werden. Het leverde een scherp beeld op van de boekhandelsverkoop in het afgelopen jaar, met nieuwe titels, kinderboeken en backlist in één lijst van honderd broederlijk bijeen. De eerste editie werd aangevoerd door *Ik ben slank want ik eet!* van Michel Montignac (Artulen), waarvan in 1997 het ongekende aantal van 370.000 exemplaren aan de Nederlandse boekhandel zijn verkocht.

De Nationale Voorleesdag

Alweer voor de vijfde maal verzorgde de CPNB op verzoek van Stichting Lezen de organisatie en publiciteitsvoering voor de Nationale Voorleesdag op 27 mei, samen met Bureau Van Keep & Partners. Sandra Egelmeer van basisschool De Springplank uit Etten-Leur las naar het oordeel van de jury onder voorzitterschap van Gijs Wanders het beste voor. Zij werd Nationaal Voorleeskampioen 1998. Het Nationaal Voorleesontbijt ontwikkelt zich tot een vast onderdeel van de Nationale Voorleesdag: ruim 300 basisscholen en 500 kinderdagverblijven mobiliseerden burgemeesters, wethouders, tv-presentatoren, leerkrachten en grootouders om voor te lezen.

Het aantal deelnemers aan de voorrondes bleef met ruim 55.000 ongeveer constant, het aantal deelnemende basisscholen nam toe tot 1.535 (1.430 in 1997).

Boekmonitor

Veel werkkracht besteedde het bureau in 1998 aan de ontwikkeling van een nieuw initiatief, een systeem van wekelijkse afzetregistratie en -vergelijking rechtstreeks uit de kassa van de boekwinkel. Scanning aan de kassa op titelniveau en online verzamelen van de afzetgegevens maken het in principe mogelijk om wekelijks al na enkele dagen een Top-100 van de afgelopen week beschikbaar te hebben. De mogelijkheden van een dergelijk marketing-informatiesysteem zijn bepaald verlokend. Voor de deelnemende winkels, die wekelijks hun eigen afzetsituatie kunnen vergelijken met het totaal

van alle deelnemers. En voor uitgevers en media ligt in de gegevens waardevolle informatie opgeslagen, waardevoller naarmate het systeem een groter deel van de publieksboekenmarkt bestrijkt.

Het lijkt er van te komen. Op 6 mei gaf het bestuur van de CPNB groen licht voor de bouw van het systeem, dat de naam Boekmonitor heeft meegekregen. Financiële ondersteuning voor de aanloopfase werd verworven van het Ministerie van OCenW op advies van Stichting Lezen, en van de beide bonden. De ontwikkeling van het systeem werd opgedragen aan EMiS/MiT, een onderdeel van Inter/View International. Voor de coördinatie werd een medewerker aangetrokken. Zo is alles in gereedheid gebracht voor de officiële testfase van Boekmonitor. Deze ging op 1 januari 1999 van start met zes deelnemende boekwinkels. Vijf maanden later is het aantal deelnemers opgelopen tot 36.

Overige activiteiten

Ter gelegenheid van Valentijnsdag, Moederdag en Vaderdag bood de CPNB de boekwinkel de gelegenheid om winkelmateriaal af te nemen om daarmee het publiek te kunnen wijzen op respectievelijk boeken over liefde, poëziebundels en sportboeken. De respons op dit aanbod was teleurstellend; er zal in deze vorm geen vervolg aan worden gegeven.

Tot slot vertrouwde elementen die hier alleen maar genoemd worden om niet de suggestie te wekken dat ze in het verslagjaar achterwege gebleven zijn: coördinatie van de maandelijkse Trouw Kinderboeken Top Twaalf, de eigen stand op de Frankfurter Buchmesse en de activiteitenkalender voor het komende jaar.

Bestuur

PER 31 DECEMBER 1998

A.C. Akveld (Unieboek)
R.W.J. Ammerlaan (Uitgeverij Ambo/Anthos)
A.J. Heinen (Boekhandel Adr. Heinen)
P.F.M. de Jong (Weekbladpers Groep), voorzitter
J.M.N. Los (Boekhandel De Kler)
Th.P.M. van Meijel (Scheltema Holkema Vermeulen), penningmeester/vice-voorzitter

Assessoren

G. Brijder, namens GAU
A. Langendonk, namens NBB.

Op 31 december 1998 traden de heren Heinen, De Jong en Van Meijel af vanwege het eindigen van hun tweede zittingstermijn. In hun plaats werden H. Wijnants (Boekhandel Broese Wristers), R.J.W. Dietz (Uitgeverij De Arbeiderspers) en D. Anbeek (Boekhandel Fanoy) benoemd. Met ingang van 1 januari 1999 treedt de heer Anbeek op als voorzitter en de heer Akveld als penningmeester/vice-voorzitter.

steeg het aantal kinderen dat liet weten welke vijf nieuwe boeken ze het mooiste vonden, naar ruim 54.000 (48.000 in 1997). Het laat weer eens zien wat er met aanhoudende en geduldige inspanning bereikt kan worden. En dat terwijl de Kinderjury, wat de uitslag betreft, al jarenlang een constant beeld te zien geeft. Als er al verschuivingen zijn, zijn die zeer geleidelijk; verrassingen zijn al helemaal niet aan de orde. Niet het resultaat telt hier, maar de weg ernaartoe.

Bij de zes- tot tienjarigen won Paul van Loon met *Dolffe Weerwolffe* (Elzenga) en bij de tien tot dertienjarigen Carry Slee met *Pijnstillers* (Van Holkema & Warendorf). Voor Van Loon was het de vierde Kinderjuryprijs en voor Slee de vijfde.

Ook onder de genomineerden, dat wil zeggen de hoogste vijf in elke categorie, bevonden zich vertrouwde namen: Vivian den Hollander, Rindert Kromhout en Jacques Vriens. Voor het eerst drong R.L. Stine, productief Amerikaans auteur van griezelboeken, in dit gezelschap door.

Eerder in het jaar was hem ook al de Venz Kinderboekenprijs toegevallen. Op een met veel hagelslag bestrooid ontbijt, op 30 januari in de Spiegelzaal van het Concertgebouw in Amsterdam, bleek zijn boek *De vloek van de farao* (Kluitman Alkmaar) het best verkochte nieuwe kinderboek van 1997.

Behalve met de Venz Kinderboekenprijs gaf Venz invulling aan zijn sponsorschap met genummerde jurypasjes en een verloting van boeken- en bioscoopbonnen.

Het Kinderjury-jaar vond zijn afronding in de tv-uitzending van de NPS op zaterdag 27 juni. In aanwezigheid van de genomineerden werd er de uitslag bekendgemaakt. De uitzending werd financieel ondersteund door het Ministerie van OCenW op advies van Stichting Lezen.

Jeugdboekencampagne

De jeugdboekencampagne heeft tot doel om, via een gemeenschappelijke inspanning van scholen voor voortgezet onderwijs, bibliotheken en de boekhandel, kinderen van twaalf tot zestien jaar met het boek en het lezen in aanraking te houden.

De 'première' van de Jeugdboekencampagne werd op 2 maart voltooid met de toekenning van de eerste prijs van de Jonge Jury. Carry Slee werd de winnaar, met haar boek *Spijt!* (Van Holkema & Warendorf). Er werden van september 1997 tot 1 februari 1998 door twaalf- tot zestienjarigen ruim 3.500 stemmen uitgebracht. Dat is meer dan er ooit zijn verzameld in de jaren dat de dertien- tot zestienjarigen hun leesvoorkeur via de Nederlandse Kinderjury kenbaar konden maken. De Jonge Jury wordt financieel ondersteund door het Ministerie van OCenW op advies van Stichting Lezen.

Bij de start van het nieuwe schooljaar, op 25 augustus, volgde voor de tweede maal de uitreiking van de Gouden Zoen. In De Rode Hoed in Amsterdam ontving de Vlaamse Anne Provoost de prijs voor *De roos en het zwijn*, een hervertelling van het sprookje De Schone

en het Beest (Querido). Ook de twee Zilveren Zoenen kwamen in het buitenland terecht, bij de Deen Kim Fupz Aakeson, voor *Waaninnige wereld* (Mirran) en bij de Vlaming Henri van Daele, voor *Balthasar* (Lannoo). Er waren twee eervolle vermeldingen. De jury bestond opnieuw uit Harry Bekkering (voorzitter), Ingrid Brouwer, Casper Markesteijn, Francine Smink en Emilie Vermeer.

Op dezelfde dag werd met lezende jongeren in etalages van boekwinkels het startschot gegeven voor de tweede editie van de Jonge Jury. Scholen voor voortgezet onderwijs, bibliotheken en boekwinkels gaven blijk van een groeiende interesse. Zij namen 1.550 pakketten af (850 in 1997). Opnieuw kregen de deelnemers dertig kerntitels voorgeschoteld die, vooral omwille van de schoolbibliotheken, enkele weken met vijf gulden korting verkrijgbaar waren.

In deze periode werd ook de jeugdboekengids S.Y.P.R.A.B. in een oplage van 150.000 exemplaren verspreid (160.000 in 1997). Met een langzamerhand beproefde formule: zo'n 150 jeugdboeken gesandwichd tussen in het wild gefotografeerde leerlingen met een favoriet boek ('Met een thriller wéét je dat het misgaat' 'De kaft moet mysterieus zijn').

Non-fictie

VANAF 19 JANUARI / 16 FEBRUARI / 23 MAART

De non-fictiecampagne heeft tot doel het publiek te wijzen op de brede variatie in het boekhandelsaanbod en op de vele verschillende behoeftes waarin boeken kunnen voorzien

De Boekenweek plaatst jaarlijks de Nederlandse schrijvers in het hart van de actualiteit. De Maand van het Spannende Boek markeert de emancipatie van de thriller. De Trouw Publieksprijs komt, ondanks breed gekozen nominaties, altijd bij een veelgelezen roman terecht. Kortom, collectieve promotie voor fictie is er volop.

Intussen wordt steevast rond de helft van de omzet van het algemene boek met non-fictie behaald. Het verplicht de CPNB om steeds alert te zijn op de mogelijkheden om non-fictiecampagnes te ontwikkelen.

Vandaar het uitgangspunt om in drie relatief stille periodes in het begin van het jaar in de boekhandel steeds een ander segment in het non-fictie aanbod centraal te stellen. Voor 1998 werden dit boeken over de dood in januari, boeken rond zwangerschap, baby en kind in februari, en boeken over Frankrijk in maart. Drie sets winkel materiaal werden ontwikkeld, met daarbij voor het eerst een *schapstrook*, een blikvanger voor het assortiment op de plank.

En er kwamen drie magazines om het publiek een indruk te geven van wat de boekhandel allemaal over het onderwerp in kwestie te bieden heeft. Respectievelijk *Afscheid & dood*, *Kroost* en *Voilà*, steeds in een oplage van 60.000 exemplaren uitgebracht.

Het aantal deelnemende boekwinkels en bibliotheken schommelde tussen de drie- en vierhonderd. De actie rond boeken over de dood kreeg bovendien onver-

Stichting CPNB
Keizersgracht 391
1016 EJ AMSTERDAM
Postbus 10576
1001 EN AMSTERDAM
TELEFOON 020-6264971
TELEFAX 020-6231696

